

სწავლით და მოქმედებით

№28 ანკარი - თებერვალი 2013 წელი

მკვლევარ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

- ისლამის იდეოლოგია
- ნიქაჰი და მოჯახი ისლამში
- თაობათა ურთიერთობა
- ტრადიციები თუ რელიგიური ვალდებულებანი

ბედაქცობის გან

ძვირფასო მკითხველო!

მოგესალმებით ერთგულო მკითხველო. უპირველესად უდიდეს მადლობას შევნიშავ უზენაეს ალლაჰის იმისათვის, რომ კიდევ ერთხელ მომეცა საშუალება მომემართა გულის სიღრმიდან ამოსული სიტყვებით. მინდა ვისარგებლო შემთხვევით და მოგილოცოთ ისლამური კალენდარის მიხედვით ჰიჯირის ახალი 1434 წლის დადგომა. გისურვებთ ყოველივე სკეთეს.

იყო მუსლიმი ნიშნავს, ცდილობდე ამ მაცდურ წუთისოფელში იზიარებდე საზოგადოების დარდსა და ვარაშს. ამას შენს თავზე ღებულობდე და სულიერი ძმის გაჭირვებას საკუთარ პრობლემად მიიჩნევდე. გსურდეს ყოველთვის ასიამოვნო და არა ცივი უარით ისტუმრებდე მას. ეძებდე დახმარების გზებს და არა დასცინოდე ან გიხაროდეს მისი ტკივილი. დახმარების მთხოვნელისთვის ზრუნავდე, იმისათვის, რომ მას სახეზე ღიმილი მოჰყვინო, და არა თვალცრემლიანს მიუხურო კარი. იქნებ ზოგჯერ მოაკლო საკუთარ ოჯახს და გასცე მას. უკეთილშობილესი შუამავლის თანმიმდევრები ხომ ასე აკეთებდნენ. ასე თუ ვერ მოიქცევი იმას მაინც შეძლებ, რომ ტკბილი სიტყვით ანუგეშო იგი. ეს იმიტომ, რომ შენ გიყვარს დიადი გამჩენი და იცი შენი მოვალეობები მის წინაშე. სრული გაქვს და იმედით შესცქერი ყოველ ახალ დღეს, რათა უფრო ღრმად ჩაწვდე უზენაესი ალლაჰის სიყვარულს, მის წინაშე მოიპოვო სრუფასოვანი მორწმუნის ადგილი და დაიმსახურო მისი უსაზღვრო მონყალება.

გამოცდა გამოცდად დარჩეს და არავინ ისურვებს საკუთარი თავის ვნებას. ამქვეყნად ყოველი ადამიანი ცდილობს, რომ შეიქმნას უკეთესი ცხოვრების პირობები და გაახაროს ოჯახი ან საკუთარი ეგო. აისრულოს მისთვის სასურველი მიზანი და თუნდაც ხანმოკლე ვადით, ამოისუნთქოს მშვიდად. ყველას სურს არ ქონდეს პრობლემა, მწუხარება, დარდი და მოუსვენრობა. თუმცა, ეს ყველაფერი ზოგმა ადრე გამოცადა და იქნებ დაავინყდა კიდევ. ზოგს ახლა დაატყდა თავს და მოუსვენრობამ აიტაცა მისი ფიქრები, ცხოვრება გრძელდება ღვთის განგებით და მომალ ცხოვრებაში ზოგს კეთილდღეობა ელის და ზოგს ალბათ მწუხარება. ეს ყველაფერი ხომ ალლაჰის განგებაა, მთავარია ასეთ დროს როგორ მოვიქცევით? გამოვიჩინოთ მოთმინებას თუ მყისიერად გამოვხატავთ უკმაყოფილებას? რა თქმა უნდა მუსლიმის ვალია გამოიჩინოს მოთმინება ყველაფერი იმის წინაშე, რაც მას უზენაესმა ალლაჰმა არგუნა წილად. ეს მისთვის უკეთესია, ვინაიდან დიადი გამჩენის ნება უზენაესია.

სიტყვები, სურა ბაყარას, 153-ე აიათით მინდა დავასრულო:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! ეძიეთ შველა მოთმინებასა და ლოცვაში, შეჭვლად, ალლაჰი მომთმენლებთან ერთადაა.

მუჰამმედ შუამავალი – საუკეთესო მაგალითი

 ადამ შანთაძე

„ფიციავ, ალლაჰის შუამავალი კარგი მაგალითი იყო თქვენთვის, ვინც ისწრაფვოდა ალლაჰისკენ და უკანასკნელი დღისკენ და ხშირად ახსენებდა ალლაჰს“. (სურა აჰზაბი, აიათი 21)

მუჰამმედ შუამავალი ﷺ ყურანში წარმოდგენილია როგორც „უსვე-ი ჰასენე“, რაც საუკეთესო, სანიმუშო პიროვნებას ნიშნავს. მართლაც, წმინდა მუჰამმედი ﷺ იყო ყოვლად სანიმუშო და სამაგალითო ადამიანი, ვისგანაც ყველა მორწმუნემ მისთვის საუკეთესო ნიმუში უნდა გადმოიღოს. ის გაჩნდა ქვეყნად ობლად და დიადი გამჩენის დახმარებით ადამიანისთვის შესაძლებელ მაქსიმუმს მიაღწია. ჯერ ალლაჰის

შუამავალი გახდა, შემდგომ კი სახელმწიფოს მეთაური. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ წმინდა მუჰამმედი ﷺ შუამავლობამდეც ცნობილი იყო, როგორც სანდო და მართალი ადამიანი, ამიტომაც მას „მუჰამმედულ ემინს ანუ „სანდო მუჰამმედს“ უწოდებდნენ. მისი მოსიხსლე მტრებიც კი მასზე როგორც სამართლიან პიროვნებაზე საუბრობდნენ. როდესაც რომის იმპერატორმა ჰერაკლისმა ებუ სუფიანს ჰკითხა, ოდესმე თუ ყოფილა შემთხვევა, მუჰამედს სიტყვა გაეტეხოსო, მან უპასუხა, რომ მას პირობა არასდროს გაუტეხიაო. წმინდა ებუ ბექირს მირაჯის შესახებ რომ ჰკითხეს, ნუთუ ეს ყველაფერი სიმართლეაო, მან უპასუხა: „თუ ამას მუჰამმედი ამბობს,

„მართალია“. ჰაიბერის ცნობილი ბრძოლის წინა დღეებში ერთმა ებრაელმა მწყემსმა ისლამი მიიღო და მუსლიმთა რიგებში დარჩენის სურვილი გამოთქვა. შუამავალმა [☩] მოუწოდა ჯერ, ცხვრები უნაკლოდ თავთავიანთ პატრონებზე უკან დაებრუნებინა და მხოლოდ ამის შემდეგ შესულიყო მუსლიმთა რიგებში.

არ შეიძლება არ აღინიშნოს გასული საუკუნის შუა წლებში ჰოლანდიის ქ. ლაჰეიში ჩატარებული მეცნიერთა საბჭოს შესახებ, სადაც შეკრებილ მეცნიერებს უნდა ელიარებიანათმ-სოფლიოს 100 გამოჩენილი ადამიანი. მიუხედავად იმი-სა, რომ საბჭოს ყველა წევრი არამუსლიმი იყო, წმინდა მუჰამედი [☩] მაინც მსოფლიოს გამოჩენილ 100 ადამიანს შორის პირველ ადგილზე დასახელდა.

მოკლედ შუამავალის პიროვნების შესახებ

წმინდა მუჰამედი [☩] სახით ძალიან ლამაზი და მიმზიდველი იყო. როდესაც ის ერთ-ერთმა ებრაელმა აბდულლაჰ იბნ სელამმა პირველად იხილა, გაოცებულმა წარმოთქვა: „ამ სახის პატრონი ტყუილს არასდროს იტყვისო“ თუკი შუამავალს რაიმე მოეწონებოდა, მაშინვე სახეზე შეემჩნეოდა და თუკი არ მოეწონებოდა მაშინვე უკმაყოფილობის გრძნობას გამოხატავდა. ის იყო ძალიან მორიდებული და თავაზიანი. ძალიან დიდი ყურადღებით არავის დააკვირდებოდა, სიარულის დროს დაბლა უფრო ბევრს იყურებოდა, ვიდრე მაღლა. თუკი ვინმეს საქციელი არ მოეწონებოდა, ხალხში შენიშვნას არ მისცემდა, ის ამის შესახებ ზოგადად ისაუბრებდა ხოლმე.

შუამავალი ცუდ სიტყვას არასდროს ამბობდა, მის ლექსიკონში საერთოდ არ არსებობდა ჭორისა და ზიზლის გამომხატველი სიტყვები. იგი სიცილის დროს არასდროს გადაიხარხარებდა, მის დამნახავს ალლაჰის შიში უჩნდებოდა, მასთან მოსაუბრეს კი მისდამი სიყვარულის უსაზღვრო გრძნობა ეუფლებოდა.

მუჰამედ შუამავალს [☩] ძალიან უყვარდა ნათესავების მონახულება, მათი დაფასება და პატივისცემა. ის განსაკუთრებით მოსამსახურეებს აფასებდა, მათ არასდროს ჩაგრავდა და ასე ბრძანებდა: „, მოსამსახურეებს ის, რასაც თქვენ ჭამთ და ჩააცვით ის, რასაც თქვენ იცვამთ“.

შუამავალი უაღრესად ხელგაშლილი პიროვნება იყო. ის ცხოვრობდა ღარიბულად, მაგრამ სიღარიბის არ ეშინოდა. შუამავალი ტყუილს არასოდეს ლაპარაკობდა, მოსაუბრესთან ლაპარაკს არ შეწყვეტდა და საუბარს ბოლომდე მიიყვანდა. ის მრავალ მნიშვნელობას ერთ სიტყვაში მოაქცევდა და ისე გადმოსცემდა. მისი საუბარი ყველასათვის გასაგები და საინტერესო იყო.

შუამავალი სხვის სახლში ნებართვის გარეშე არ შედიოდა. სახლში ყოფნისას დროს სამ ნაწილად ჰყოფდა: დროის ერთ ნაწილს - ღვთისმსახურებას, მეორე ნაწილს ოჯახის წევრებს, მესამე ნაწილს კი თავისთავს უთმობდა (ამ დროს ღებულობდა სტუმრებსაც, ყველას უმასპინძლდებოდა და უკმაყოფილოდ არავის ტოვებდა).

ალლაჰის შუამავალი სხვისი ქონების მითვისებასა და ადამიანთა უფლებების დარღვევაზე ძალიან ბრაზდებოდა და ეს სიბრაზე სიმართლის პოვნამდე გრ-

„ვეფიცავ, ალლაჰის შუამავალი კარგი მაგალითი იყო თქვენთვის, ვინც ისწრაფვოდა ალლაჰისკენ და უკანასკნელი დღისკენ და ხშირად ახსენებდა ალლაჰს“.
(სურა აჰზაბი, აიათი 21)

ძელებოდა. საკუთარ თავზე არასდროს ბრაზდებოდა და საერთოდ არავისთან კამათობდა. თუკი მას დახმარებას თხოვდნენ, მნიშვნელოვანს თუ უმნიშვნელოს, ვიდრე არ დაეხმარებოდა, ვერ მოისვენებდა.

შუამავალი მეჩეთში ყოველთვის ერთსა და იმავე ადგილას როდი მოკალათდებოდა. სირცხვილისა და შეცდომის გამო არავის გაკიცხავდა და ცოდვის სამაგიეროს არავის უხდიდა. ამასთან დაკავშირებით საყურადღებოა მუსლიმის მიერ გადმოცემული ჰადისი, სადაც ძვირფასი აიშე ამბობს: „შუამავალი არავის შეარცხვენდა, ცუდი საქმის სამაგიეროს არავის უხდიდა, ყოველთვის მპატიებელი და შემწყალებელი იყო, ცუდს არასდროს გააკეთებდა, საკუთარი თავის გამო, ვინმეს მიმართ შურისძიებაზე არასდროს უფიქრია, არც ერთი მონისა და მოსამსახურის, თუგინდ რომელიმე ცხოველის მიმართ, სისასტიკე არასდროს გამოუჩენია.“ ყურანში გვითხულობთ: „ალლაჰის წყალობით, შენ იყავი თბილი მათთან ურთიერთობაში. შენ უხეში და გულქვა რომ ყოფილიყავი, მაშინ ისინი დაუყოვნებლივ მიგატოვებდნენ. აპატიე მათ, ითხოვე მათთვის პატიება და შეუთანხმდი მათ საქმეში, როცა შენ მიიღებ გადაწყვეტილებას, იქონიე ალლაჰის იმედი, ალლაჰს ხომ უყვარს მოიმედებები.“ (სურა ალი იმრანი, აიათი- 159).

მუჰამედ შუამავალი იყო უდიდესი ქველმოქმედი ადამიანი, ქონებას და ფულს არასდროს შეინახავდა, ყოველთვის ალლაჰის გზაზე ხარჯავდა. ერთ-ერთი ჰადისი გადმოგვცემს: „ებუ ზერ! უჰუდის მთის ოდენა ოქრო რომ მქონდეს, არ გამახარებდა, ვალებს გავისტუმრებდი და რაც დამრჩებოდა სამ დღეზე მეტხანს არ დავიტოვებდი“.

შუამავალზე უზომოდ შეყვარებული თანამიმდევრები ვერც კი გაიფიქრებდნენ, რომ ერთ დღეს ორი სამყაროს მზე ამქვეყნას დატოვებდა და როცა ის გარდაიცვალა, თანამიმდევრები ჩამომდნარ სანთლებს დაემსგავსნენ. ვინც შუამავლის გარეშე ერთ დღესაც ვერ ძლებდა, ამიერიდან ველარ იხილავდა. წმინდა ომარი ერთი პერიოდი ჭკვიდან გადავიდა. თანამიმდევარი აბდულლაჰ ბინ ზეიდი ალლაჰს ასე შეევედრა: „დიდო ალლაჰო, გევედრები თვალები დამიბრმავე, თუკი ჩემთვის ყველაზე საყვარელ შუამავალს ვერ დავინახავ, ამქვეყნად არაფრის დანახვა აღარ მინდა!“ მას ეს ვედრება აუსრულდა და დაბრმავდა. თანამიმდევრები სიკვდილის სარეცელზე მყოფ ავადმყოფებს შუამავალთან სალამს აბარებდნენ. ვის თმაზეც შუამავალს ერთხელ მაინც ხელი გადაესვა, თმები სიცოცხლის ბოლომდე აღარ შეუკრეჭიათ. სულ სხვანაირი იყო წმინდა ბილალის მდგომარეობა, ის შუამავლის გარდაცვალებამ, იმდენად დაამნუხრა, რომ მას შემდეგ ეზანი საერთოდ ველარ იკითხა. ბრძენი ახმედ იესავი 63 წლის რომ შეიქმნა, მინაში საფლავის მსგავსი ორმო გაათხრევინა და დარჩენილი წლები იქ გაატარა, იქვე დანერა ცნობილი ნაშრომი „დივანი ჰიქმათ“ (სიბრძნის კრებული).

 უშანგი ზღოძვაძე

ისლამის იდეოლოგია

წმინდა ყურანის აიათი: „ღმერთო ჩვენო მოგვეცი ჩვენ სიკეთე ამქვეყნიურ ცხოვრებაშიცა და იმქვეყნიურშიც (სურა ბაკარა, აიათი 201) გვაშორებს ისეთი მსოფლმხედველობის სწავლულებისგან, რომლებიც ამ ქვეყნისგან აბსოლუტურ მოწყვეტას ქადაგებენ და ადამიანის მისიას ან აუცილებელ როლს ტანჯვებში ხედავენ. ასევე, უკიდურესობაში აგდებს ადამიანებს ის სწავლებები, რომლებიც მხოლოდ მატერიალურს აღიარებენ. სრულიად პირიქით, ისლამის სწავლება, რომელიც ადამიანის სულისა და სხეულის განვითარებას აცხადებს და რასაც ადამიანის პიროვნების ყველა შემადგენელი ნაწილი სრულ ჰარმონიამდე მიჰყავს, შესაძლებელია იმ ადამიანთა ყველაზე ფართო მასების ცხოვრებისეული კრედო იყოს, რომლებიც ამ ორ უკიდურესობას შორის ზომიერ გზას ეძებენ. ისლამი არა მარტო განუხრელად ესწრაფვის ადა-

მიანის, ამ ორი, ძირითადი, ცხოვრებისეული საჭიროების დაკმაყოფილებას, არამედ მათ განვითარებას ერთიან ჰარმონიაში ითხოვს, რათა ერთის განვითარება მეორის მსხვერპლად შეწირვის ხარჯზე არ ხდებოდეს. თუ ისლამის დებულებით პიროვნებაზე დაკისრებულია ადამიანებისთვის მატერიალურ სარგებელთან დაკავშირებული მოვალეობა, მას განემარტება ის სულიერი სარგებელიც, რომელიც ამაშია ჩადებული.

სულიერი პრაქტიკის მიზანი არის ჩვენი დაახლოება უზენაეს ალლაჰთან, ჩვენ გამჩენთან და მისი კმაყოფილების მიღწევა. ყურანის მიხედვით (სურა ბაკარა, 2/138) ჩვენ ვცდილობთ „ვიყოთ გამორჩეულები ალლაჰის რწმენით“, ვუყუროთ მას მისი ხედვით, ვისაუბროთ მისი ენით, ვისურვოთ ის, რაც მის ნებას შეესაბამება. მაგალითის სახით მივმართოთ ისლამში მარხვის საკითხს. მორწმუნე ადამიანი ვალდებულია

იმარხულოს დროის იმ პერიოდში, რომელიც ყურანითაა დადგენილი. ასეთია ღვთიური ბრძანება. ალლაჰის ბრძანებებისადმი მორჩილება თავისთავად ღვთისმსახურება, ღვთიური საქმეა. მაგრამ ცნობილია, რომ მარხვას თვით ადამიანისთვის ორმაგი -სულიერი და მატერიალური სარგებელი მოაქვს. რამდენიმე ხნის განმავლობაში სხეულის ნების დასუსტებით, აძლიერებს სულს, ნებისყოფას, გულს იფარავს ფიზიკური სურვილების წინაშე მონობის მდგომარეობისგან. ამ დროს ადამიანი ანგელოზებს, ზეციურ ქმნილებებს, რომლებსაც ფიზიკური მოთხოვნილებები არ გააჩნიათ, უფრო მეტად უახლოვდება. ადამიანი კიდევ უფრო მეტად შეიგრძნობს საკუთარ სისუსტეს და ფიქრობს, იმ უამრავ სიკეთეზე, რომელიც გამჩენმა უბოძა. ეს მხოლოდ იმ სულიერი სარგებლის ზოგიერთი მხარეა, რომელიც ადამიანისთვის მარხვას მოაქვს.

არანაკლებ სასარგებლოა ფიზიკური თვალსაზრისითაც მარხვა. მუშავეები, რომლებსაც ჯირკვლები ჭამის შემდგომ სრული თავშეკავების დროს გამოყოფენ, კუჭში მრავალ მიკრობს კლავს. მარხვა ადამიანში, გამოიმუშავებს რთულ პირობებში ღვთისმსახურების შესრულების უნარს, მიუხედავად სხვადასხვა გამოცდისა. მხოლოდ მატერიალური მიზნებისთვის მარხვის დაჭერას არანაირი სულიერი სარგებელი არ მოაქვს. თუკი ალლაჰის კმაყოფილებისთვის ვიმარხულებთ, მის მიერ ბოძებული მატერიალური სარგებელიც დაკარგული არ იქნება. წვრილმანებში ჩაუღრმავებლად

და ისლამის თითოეული აუცილებელი ბრძანების ცალ-ცალკე განმარტების გარეშე, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ თითოეულ მათგანს აქვს, როგორც სულიერი, ასევე მატერიალური სარგებელიც. ასევე ორმაგი სარგებელი აქვს ნამაზსაც, როგორც მარტოობაში ასევე კოლექტიურად შესრულებულს, ქააბაში, გამჩენის სახლში, ჰაჯობის დროს თავგანწირულობასაც, გაჭირვებულებზე დახმარებასაც, რელიგიურ თავყვანისცემებსაც და კეთილ საქმეებსაც, რომლებიც აუცილებელი ღვთისმსახურებების გარდა სრულდება. სხვა სიტყვებით, მხოლოდ ალლაჰის გულისთვის შესრულებულ საქმეებს ორმაგი ფასი აქვთ, მათ ადამიანისთვის მოაქვთ სულიერი სარგებელი, რომელიც არანაირად ამცირებს მატერიალურს. ამის საწინააღმდეგოდ, თუ საქმე მხოლოდ მატერიალური სარგებლისთვის კეთდება, მიზანი შესაძლებელია, მიღწეული იყოს, მაგრამ ადამიანი სულიერ სარგებელს სრულად იქნება მოკლებული. გავიხსენოთ წმინდა მუჰამედის ﷺ ცნობილი სიტყვები: **„ექვევარეშეა, რომ ქმედებები ფასდება განზრახვის მიხედვით“** (ბუჰარი, მუსლიმი)

და როგორ იქნება ზეჰათის გადახდასთან დაკავშირებით? (ისლამის ტერმინოლოგიაში ზეჰათი არც ერთ შემთხვევაში მოწყალებას არ ნიშნავს. ზეჰათი ეს არის გადასახადი, რომელიც ამოიღება სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების, წყაროების, გაჭრობის, საქონლის, ცხვრის ფარისგან და ა.შ. ზეჰათს უდიდესი სარგებელი აქვს და ამის შესახებ ყურანიც მიუ-

თითებს (სურა თევზე, აიათი 60). ისლამში ეს სპეციალური გადასახადია და რწმენასთან ერთდმერთიანობის დამადასტურებელი სიტყვების წარმოთქმასთან, ნამაზთან, მარხვასთან და ჰაჯობასთან ერთად რელიგიის ხუთ ბურჯთაგან ერთ-ერთია. ისლამი სულიერს და მატერიალურს ერთ მთლიანობაში აერთიანებს. როდესაც მორწმუნე ზეკათს იხდის, უპირველეს ყოვლისა, რაიმე მორჩილებას ან იძულებით ქმედებას კი არ ასრულებს, არამედ ცდილობს ალლაჰის კმაყოფილება მოიპოვოს. თუ ზეკათის გადახდის ეს ვალდებულება ცნობიერებაში მტკიცდება, როგორც წმინდა მოვალეობა, როგორც ალლაჰთან, რომლისგანაც არაფერია დაფარული, რომელიც გაგვაცოცხლებს და ჩვენი ქმედებებისთვის პასუხს მოგვთხოვს, დაკავშირებული მადლმოსილი ვალდებულება, მაშინ გასაგებია თუ როგორი მზადყოფნითა და ძალისხმევით ასრულებს მორწმუნე ამ როლს. მატერიალური ვალდებულებების განსულიერებით, ისლამი ადამიანის სულიერ ფასეულობებს ამდიდრებს. მისი წყალობით, ადამიანი მატერიალური ფასეულობების მოპოვებას არა მარტო მატერიალური გამორჩენის გულისთვის, არამედ ალლაჰის კმაყოფილების მიღწევისთვის ცდილობს. ალლაჰის შუამავალმა ﷺ ხომ თქვა: „მოჩვენებითობა თავისებური მრავალდმერთიანობაა (ალლაჰისთვის მოზიარეების დანებსება)“, ანუ როგორც იმამი გაზალი გეიხსნის: თუ ადამიანი ნამაზს ასრულებს, ან მარხულობს მოჩვენებითობის გულისთვის, ეს ნიშნავს, რომ იგი ალლაჰს კი არა საკუთარ ვნებებს სცემს თავყვანს. ან თუ მამაკაცი ან ქალი თავის ცოლ-ქმრულ მოვალეობებს არა მხოლოდ საკუთარი კმაყოფილებისთვის ასრულებენ, არამედ იმის შეგნებითაც, რომ ეს არის ვალდებულება, რომლის შესრულებასაც ალლაჰი ითხოვს, თუ ფიქრობენ იმაზე, რომ ცხოვრების მეგზურის უფლებების დაცვა ორივე მეუღლის მთავარი მოვალეობაა—ამ შემთხვევაში ეს ნამდვილი ღვთისმსახურება ხდება და რელიგიური ქმედებების სტატუსს

იძენს.

ყურანის მიერ შემდეგი ორმაგი ფორმულის ხშირი ხსენება: „მორწმუნეები და ღვთისნიერი ქმედებების შემსრულებელნი“, ალბათ, ამ მსოფლმხედველობის ბუნებრივი შედეგია. რწმენის აღიარებას ღვთისმსახურებასა და რწმენაზე მიყოლის გარეშე არავითარი ფასი არ აქვს. ერთის ან მეორის აუცილებლობას ისლამი ერთიანობაში აღიარებს. კეთილი საქმეების შესრულება, რწმენის გარეშე, საზოგადოებისთვის სარგებლიანობის თვალსაზრისით, რა თქმა უნდა, ცუდი საქმეების ჩადენაზე გაცილებით უმჯობესია, მაგრამ თუ სულიერების თვალსაზრისით შევაფასებთ, რწმენის გარეშე კეთილი საქმეები, იმ სამყაროში ადამიანს ხსნას ვერ მოუტანს.

რადგანაც ქმედებების (რელიგიური პრაქტიკის, მოქმედების) ფასეულობა იმაში მდგომარეობს, რომ კეთილი და ბოროტი ქმედებები ერთმანეთისგან უნდა განვასხვავოთ. რა არის ამის კრიტერიუმი? პირველ რიგში მხოლოდ ზემთაგონებებში მოცემული ღვთიური კანონები, მაგრამ საბოლოოდ კეთილისა და ბოროტის განსაზღვრის კრიტერიუმის უკანასკნელ წერტილს ადამიანური სინდისი წარმოადგენს. როდესაც ეს თუ ის საკითხი წამოიჭრება, ადამიანი თვითონ, თუ მას ამისთვის ძალები, ცოდნა და უნარი ჰყოფნის, ან ისლამის სწავლულების დახმარებით, რელიგიის კანონებიდან გამომდინარე, წყვეტს მას. მაგრამ უნდა გავითვალისწინოთ, რომ სამართალმცოდნეს (ან მუფთს) პასუხის მოცემა მხოლოდ მისთვის ცნობილ გარემოებებზე დაყრდნობით შეუძლია. თუ საქმის ზოგიერთი რეალური გარემოება შეგნებულად ან შეუგნებლად დაფარული დარჩა, ჯამში წარმოქმნილი უსამართლობა კანონის შედეგი არ არის. ამასთან დაკავშირებით, გავიხსენოთ წმინდა შუამავლის მოკლე, მაგრამ შესანიშნავი სიტყვა: „ადამიანებო, იმ კითხვებთან დაკავშირებით, რომელსაც მაძლევთ, მე შემიძლია პასუხი მოგცეთ მხოლოდ იმ გარემოებებზე დაყრდნობით,

რომელიც თქვენ გამიხსენით. თუ გარემოებათა არცოდნის გამო, ვინმეს სასარგებლოდ უსამართლოდ განვსაჯე, დაე, იცოდეს, რომ მან ჯოჯოხეთის ცეცხლი მიიღო“. სხვა ჰადისში მოკლელაა ნათქვამი: „მაშინაც კი თუ მოსამართლეებმა შენ სასარგებლოდ განსაჯეს, რჩევა საკუთარ სინდისს ჰკითხე“.

საკუთარ სარგებელზე ფიქრი მხოლოდ ცხოველს შეეფერება და არა ადამიანს. საკუთარის დაკმაყოფილების შემთხვევაში სხვისი საჭიროებების დაკმაყოფილებაზე ფიქრი ბუნებრივი და ნორმალურია. მაგრამ ყურანი აქებს მათ, რომლებიც „უპირატესობას ანიჭებენ საკუთარ თავზე მეტად, თუნდ ესაჭიროებოდეთ.“ (სურა ჰაშირი, აიათი 9) რა თქმა უნდა, ეს მხოლოდ მოწოდებაა და არა ვალდებულება. თუკი ადამიანი სხვებთან შედარებით საკუთარ თავს ანიჭებს უპირატესობას, ეს ცოდვა და დანაშაული არ იქნება. თუმცა სხვების გულისთვის თვითშენიშვნა ალლაჰის საყვარელი საქმეა და ღვთისნიერ საქმეს წარმოადგენს. გავიხსენოთ ალლაჰის შუამავლის ცნობილი ჰადისი: „ადამიანთა შორის საუკეთესო ისაა, ვინც სხვებთან მიმართებაში კეთილ საქმეებს ასრულებს“.

ისლამის მნიშვნელოვანი დებულება ყურანის შემდეგ მოწოდებაშია გამოხატული: „და წყალობისთვის შენ გამჩენს მადლობა გადაუხადე“. (სურა დუჰა, აიათი 11) წმინდა მუჰამმედი ﷺ განმარტავს: „ალლაჰს უნდა, რომ მის მიერ ბოძებული სიკეთის შედეგები მის მონა-მსახურს ემჩნეოდეს“. მან ეს იმასთან დაკავშირებით თქვა, რომ მასთან სიმდიდრის მიუხედავად, ძალიან ღარიბულად ჩაცმული, ერთი თანამიმდევარი მივიდა. ალლაჰის შუამავლის ﷺ კითხვაზე მან უპასუხა, რომ ამას სიძუნწის კი არა, ღვთისმოშიშობის, საკუთართან შედარების სხვისი საჭიროებებისთვის უპირატესობის მინიჭების გამო, აკეთებდა. ალლაჰის შუამავალმა ﷺ ეს თვალსაზრისი სწორად არ მიიღო. ასეთნაირად მან თვითშენიშვნის პრინცი-

პები განსაზღვრა, რათა უკიდურესობაში არ გადასულიყო და მკაფიოდ მიუთითა (აბუ დაუდის მიხედვით): „ალლაჰს უნდა, რომ მის მიერ ბოძებული სიკეთის შედეგები, მის მონა-მსახურზე იყოს შესამჩნევი“. ყურანი ბრძანებს: „არ უგულებელყო შენი წილიც ამ სამყაროში“. (სურა ყასასი, აიათი 77) (არ მიატოვო შენი საქმეები) ისლამს არ მოსწონს ის ადამიანი, რომელიც, აქვს რა ჯანმრთელობა და შესაძლებლობები, სხვის კისერზე ცხოვრობს. პირიქით, ალლაჰის მიერ ბოძებული სიკეთის გამოსაყენებლად ყველა ბუნებრივი შესაძლებლობისა და უნარის გამოყენებისკენ მოუწოდებს. უნდა შეიძინოს იმდენი, რამდენიც შეუძლია, ვინაიდან იმას, რასაც ჩვენი მოთხოვნილებების ზემოთ გამოვიმუშავებთ, საჭიროებენ ისინი, რომლებსაც საკუთარი თავის უზრუნველყოფა თუნდაც აუცილებლობითაც კი არ შეუძლიათ. უკეთილშობილესმა შუამავალმა ﷺ ასევე თქვა: „თქვენთვის უკეთესი იქნება, თუ თქვენ შემდეგ მდიდარ, უზრუნველყოფილ ნათესავებს დატოვებთ, ვიდრე სუსტებს, რომლებიც სხვებს მოწყალებას სთხოვენ“. ამასთან ერთად, ისლამი ყოველდღიური ღვთისმსახურებების გულდასმით და საგულდაგულოდ შესრულებას ითხოვს. ამავე დროს მას ადამიანისთვის ტანჯვა, ნებაყოფლობითი დამცირება, არ სურს: „ჰკითხე (მუჰამმედ): ვის ძალუძს აკრძალოს მორთულობა და სანუკვარი სარჩოთაგანი ალლაჰის მიერ თავის მსახურზე ნაბოძები? უთხარი: ეს მათთვისაა ამქვეყნიურ ცხოვრებაში და კერძოდ, აღდგომის დღეს, რომელთაც ინამეს. ამგვარად განვმარტავთ აიათებს ჩვენ იმ ხალხისთვის, აცნობიერებენ რომელნიც.“ (სურა არაფი, აიათი 32) ყოველივე არის ის, რაც ღვთიური კანონებით დაშვებულია და ნებადართულისგან თავშეკავება არ შეიძლება. აუცილებლად ისე უნდა შევაფასოთ, როგორც ღვთისმოშიშობის მაჩვენებელი.

✎ ზეზუტ ხაზრუვანიძე

ბავშვის აღზრდა – განათლება

შვილი მშობლების ამანათია. ბავშვის სუფთა გული სანთლის მსგავსია, ის ყველანაირ ფორმას მიიღებს. პატარაობისას ბავშვი რაიმე ფორმაში არ არის შესული.

ბავშვი სუფთა მიწის მსგავსია. სუფთა მიწაში როგორ თესლსაც ჩათესავ, ისეთ მოსავალს მიიღებ. ნათქვამია, რომ ახალწერგს ყველანაირად მოლუნავ. ასევე ბავშვს საითკენაც წაიყვან, იმ მხარეს წავა. თუ ბავშვს სიკეთეს ასწავლი, კეთილად გაიზრდება.

თუკი ბავშვებს რწმენას, ყურანს და ალლაჰის ბრძანებებს შეასწავლი, ასევე მათ შესრულებას შეაჩვენებ, მაშინ ის რელიგიურ და იმქვეყნიურ ბედნიერებას მიაღწევს. ამ ბედნიერების მოზიარე, რა თქმა უნდა, მისი მშობლები და მასწავლებლებიც გახდებიან. მაგრამ, ზემოთ ჩამოთვლილს თუ არ

ვასწავლით, მაშინ უბედურები იქნებიან. მათ მიერ გაკეთებული ყველა ცუდი საქმის ცოდვა, მშობლებსა და მასწავლებლებზე გადავა.

მუსლიმი ვალდებულია ალლაჰის ბრძანებებს დაემორჩილოს. ალლაჰის შუამავალი ^ﷺ ბრძანებს: „ყველა თქვენგანი მწყემსი ხარ და თქვენივე სამწყსოს პასუხისმგებელი ხარ.“ გამომდინარე აქედან, თუკი საკუთარ შვილებს ისლამს არ შეასწავლით, პასუხისმგებლობა დაგეკისრებათ“ (მუსლიმ)

მშობელს, რომელიც შვილებს ყურანს ასწავლის ან მათ ყურანის მასწავლებელთან გაგზავნის, იქ ნასწავლი ყურანის ყველა ბგერისთვის, ათჯერ ქააბას მონახულების ტოლი მადლი დაენერება და განკითხვის დღეს, თავს სამოთხის გვირგვინი დაედგ-

მება. მისი ყველა დამნახავს შეშურდება. (საადეთი ებედიიე)

ღვთისმსახურების შემსრულებელი შვილის მოგებული მადლი, მშობელს დაენერება. თუმცა, ცუდი საქმის ჩამდენი შვილის ცოდვა დედ-მამას არ დაენერება. (საადეთი ებედიიე)

ბევრ მუსლიმთა შვილები, მშობლების უყურადღებობის გამო, ჯოჯოხეთში უნდა წავიდნენ. რადგან მათ მშობლებმა, ფულის მოგების, ამქვეყნიური სიამოვნებებისა და გატაცებების გარდა არაფერი ასწავლეს, მათ თავიანთ შვილებს ისლამი და ყურანი არ შეასწავლეს. სათანადოდ დაისჯება ვინც შვილებს რელიგიას არ შეასწავლის, ჯოჯოხეთში უნდა წავიდეს. (საადეთი ებედიიე)

ვინც შვილს აკრძალულ რამეს გააკეთებინებს, დიდ ცოდვას ჩაიდენს. მშობელი, რომელიც შვილებს ალკოჰოლურ სასმელებს, ყუმარს, ტყუილის თქმას, ქურდობას და ცუდ ქცევებს შეაჩვევს, დიდ ცოდვას ჩაიდენს. ჩვენი რელიგიის საფუძველი, რწმენის, ფარძებისა (აუცილებლად შესასრულებელი) და აკრძალულების სწავლა და სწავლებაა. უზენაესმა ალლაჰმა მისი შუამავალი დედამიწაზე ამისთვის გამოგზავნა. თუკი ახალგაზრდებს ამას არ შევასწავლით, ისლამი მოისპობა. დიდი ალლაჰი მისი ბრძანებების შესრულებას და აკრძალულებიდან შორს დგომას გვიბრძანებს.

ის წმინდა ყურანში ასე ბრძანებს: **„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! დაიცავით თქვენნი სული და თქვენნი ოჯახი ცეცხლისაგან, რომლის საწვავი ადამიანები და ქვებია...“** (სურა თაჰრიმი, აიათი 6) უზენაესი ალლაჰი ჩვენი სულისა და ჩვენი ოჯახის წევრების ქვებთან ერთად საწვავად გამოსაყენებელ მასალად ჯოჯოხეთის ცეცხლისგან დაცვას გვიბრძანებს.

ჩვენ, როგორც ჩვენი სული, ასევე შვილების ამქვეყნიური საშიშროებისგან დაცვა გვმართებს, იმ ქვეყანაზე უნდა ვიფიქროთ, რათა მუდმივ უბედურებაში არ ჩავვარდეთ. მშობლის მიერ შვილის ჯოჯოხეთის ცეცხლისგან დაცვა, ამქვეყნიური ცეცხლისგან დაცვაზე უფრო მნიშვნელოვანია.

ჯოჯოხეთის ცეცხლისგან დაცვით რწმენას და ფარძებს დავიცავთ, აკრძალულებს შევისწავლით, ღვთისმსახურების შესრულებას შევეჩვევით და ცუდი ქცევისგან თავს შორს დავიჭერთ.

ყოველი ცუდი საქმის სათავე – ცუდი ამხანაგია. ცუდი ამხანაგი საკუთარი თავისთვის ცუდი საქმეების კეთების, ქურდობის, ტყუილის თქმის მიზეზი გახდება და წლობით ამ ცუდი ქცევებისა თუ სენისგან ვერ გათავისუფლდება.

თუკი ბავშვი კარგ საქმეს გააკეთებს, მისი დაჯილდოება აუცილებელია. ზოგჯერ საჭიროა მისი საზოგადოებაში შექება. „ჩემმა შვილმა ასე გააკეთა“ – თქმით სიკეთისკენ ნახალისებაა საჭირო. შვილის მიერ ცუდი საქციელის ჩადენის შემთხვევაში, მშობელს მის მიმართ განსაკუთრებული მიდგომა მართებს. აუცილებელია თავის შეცდომაში ბავშვი თავად დარწმუნდეს, გაანალიზოს მშობლის მითითება და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნა.

შვილს დედ-მამის ყოველთვის უნდა ერიდებოდეს. ყოველდღე მშობელმა შვილს თამაშისთვის ცოტა ხნით ნება უნდა მისცეს, რომ მას არ მოეწყინოს. მოწყენისგან ბავშვს ცუდი ჩვევა ჩამოუყალიბდება და გული დაუბრმავდება. მშობელმა შვილს ვინმეზე ფულის მოთხოვნის ნება არ უნდა მისცეს, ბევრ ლაპარაკს არ უნდა შეაჩვიოს, უფროსების პატივისცემა უნდა ასწავლოს, კარგი ადამიანების თვისებები უნდა აუხსნას, რათა მათ მიბაძონ, ასევე, ცუდი ადამიანების მიერ ჩადენილი ცუდი მხარეებიც უნდა აუხსნას და გააფრთხილოს, რომ მსგავსი რამ არ გააკეთონ.

მშობლის მიერ შვილის ყველა სურვილის ასრულება და ფუფუნებით ცხოვრება მოსაწონი არ არის. როცა გაიზრდება, ის ყველა სურვილის დაკმაყოფილებას შეეცდება, მაგრამ თუკი ამას ვერ მიაღწევს, მებაზოხე გახდება. შვილებს ალალი გზით მოპოვებული ლუკმა უნდა ვაჭამოთ. ჰარამი ლუკმით გაზრდილი შვილი ბინძური ტალახისგან მოზელილი ცომის მსგავსი იქნება.

მშობლებმა შვილებს ცუდ ადამიანებთან ერთად ყოფნა, მათთან ურთიერთობა

უნდა აუკრძალოს, რადგან მათ გვერდით ყოფნით ისინი უდისციპლინოდ, მატყუარებად და უზნეოდ გაიზრდებიან.

მშობლების შვილებზე მუდმივად გაბრაზება არ შეიძლება. ისინი ზედმეტად მომღიმარი უნდა იყვნენ, რათა მოზარდები არ ნახალისდნენ და საზოგადოებაში თავი ღირსეულად დაიჭირონ. მათ სიტყვას ფასი უნდა ჰქონდეს და ყველას უნდა სჯეროდეს.

მშობლებმა შვილებს ყველა საქმე გადანყვეტილების მიღების აუცილებლობით უნდა აუხსნან. ალლაჰზე მადლობის გადახდა, ღვთისმსახურების შესრულება, ხალხისა და სამშობლოს სამსახურში ყოფნა, ადამიანების ბედნიერებისთვის გარჯა უნდა ასწავლონ. ამქვეყნიური ცხოვრების მიზანი, წუთისოფლეში მარად ცოცხალი არავინ არ უნდა დარჩეს და რომ სიკვდილი მოულოდნელად უნდა მოვიდეს – ერთი სიტყვით ყველაფერი უნდა აუხსნან ბავშვს. ბავშვს თუ პატარაობიდანვე ასეთი თვისებებით აღზრდი, მისი მეხსიერება ქვაზე ნაწერის მსგავსი იქნება და არასდროს წაიშლება.

უზენაესი ალლაჰის შუამავალი ﷻ გადმოგვცემს: „ყველა ბავშვი მუსლიმად იბადება. შემდეგ კი მშობლები ქრისტიანად, იუდეველად ან ურწმუნოდ ზრდიან“. (თაბერანი) ამიტომ მშობლის ყველაზე მნიშვნელოვანი და უპირველესი მოვალეობა შვილებზე ისლამის და ყურანის სწავლებაა.

ყველაზე გარეულ, მტაცებელ ცხოვ-

ელსაც კი აღზრდით აშინაურებენ. ვაშლის კურკიდან ფორთოხალი არასდროს გამოვა. ვაშლის ნერგის გამოყვანისას კი, თუკი საჭირო ვაქცინასაც ვიხმართ, ხარისხიან, კარგი ნაყოფის მომცემ ხეს მივიღებთ. ვაშლის ხის მსგავსად, ბავშვის დროული აღზრდა მაღალი და ჩვენთვის საჭირო შედეგით დასრულდება.

ბავშვი ფიზიკური დასჯით არ აღიზრდება:

1. ფიზიკური დასჯა ბავშვის ზნეობის დაცემის მიზეზი გახდება.

2. ფიზიკურად დასჯილი ბავშვი მოქნილი არ გაიზრდება.

3. ფიზიკური დასჯა ბავშვს მშობლების წინააღმდეგ განაწყობს.

4. ფიზიკურად დასჯილი ბავშვი, გაბრაზებისას აგრესიული იქნება, ისიც სხვის დასჯას მოინადინებს.

ბავშვის აღზრდაში ფიზიკური სასჯელი მართებული არ არის, მაგრამ თუკი ცუდ საქმეს ჩაიდენს, მშობელმა სიმკაცრე უნდა აგრძნობინოს. ალლაჰის შუამავალი ﷻ ასე გადმოგვცემს: „ოჯახის წევრების აღზრდისთვის განკუთვნილი ჯოხი (როზგი) მათთვის დასანახ ადგილას ჩამოკიდეთ“.

 გულა გოგიტიძე

არა, მე ასეთი არ უნდა ყოფილიყავი!

მოგესალმები ჩემო ძვირფასო და ერთგულო მკითხველო! ყველა ვხედავთ და ვამჩნევთ, რომ დრო ძალზე სწრაფად გადის. თუმცა ის ჩვენს მეხსიერებაში ორ მნიშვნელოვან აზრს ტოვებს. პირველი - როგორ მოვიქცევი ასე კარგად, რომ გავატარე მთელი ცხოვრება და მაქსიმალურად გამოვიყენე დრო, და მეორე - ნეტა ასე ფუჭად არ მეტარებინა დრო და ყველაფერი გამეკეთებინა იმისათვის, რომ ცხოვრების განსაზღვრული პერიოდი ასე უაზროდ არ გამეფლანგა. ადამიანი სიცოცხლეს ძალიან მრავალფეროვნად ატარებს. ეს იმას ნიშნავს, რომ არა ერთი ადამიანის ცხოვრება ერთფეროვანი ან სტანდარტული არ არის. მთავარი ის არის, თუ როგორ ატარებს თავის ცხოვრებას ადამიანი? ის ეგუება იმ ცხოვრების პირობებს, რომელშიც თავად არის, თუ ცდილობს თუნდაც უსამართლო გარემოში გამოკვეთოს საკუთარი ინდივიდი და უსამართლობის წინააღმდეგ ხმამაღლა თქვას „არა“.

უკეთილშობილესი შუამავალი ერთ-ერთ ჰადისში ბრძანებს:

„თქვენგან რომელიმე, თუკი რაიმე უსამართლობას დაინახავთ, შეეცადეთ ხელით გამოასწოროთ, თუკი ამის ძალა არ შეგნევთ, ეცადეთ ენით გამოასწოროთ, ესეც თუ არ ძალგიძთ, მაშ, გულით შეიძულეთ იგი, ეს კი სუსტი რწმენის ნაწილია“.
(ერბაინ, ნევევი, 143)

აღნიშნული ჰადისი ნათლად ასახავს იმ გარემოებას, თუ როგორ უნდა მოიქცეს მორწმუნე ბოროტებისა და უსამართლობის წინააღმდეგ. დახაროს თავი და გაგებით მოეკიდოს ადამიათა ჩავგრას, თუ შეძლების ფარგლებში წინ აღუდგეს ბოროტებას და დააფიქსიროს თავისი აზრი ამათუ იმ სიტუაციაში.

რა თქმა უნდა, ადამიანი გაჩენილია ისეთ არსებად, რომელიც ნებისთუ უნებლიედ ჩაიდენს ცოდვას. წმინდა აიათში უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„თქვი: ჰეი მსახურნო ჩემო, რომელთაც ზღვარს გახვედით საკუთარი თავის საზიანოდ! არ მოიწყვიტოთ იმედი ალლაჰის წყალობისგან. უეჭველად, ალლაჰი მიუტევებს ცოდვებს სრულად, რამეთუ იგია შემნდობი, მწყალობელი.“ (სურა ზუმერი, აიათი 59)

მაგრამ აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ცოდვის ჩადენა ადამიანს არ უხსნის უიმედობის კარს, რომელიც მას ცოდვის მონანიების საშუალებას აღარ მისცემს. პირიქით, ცოდვების მონანიებისთვის საკმარისია წრფელი გულით უზენაეს

ალლაჰზე შევედრება და ჩადენილი ცოდვების გამო მონანიება. ეს კი მას სულიერ სიმშვიდეს შეძენს და არ მოიწყვეტს გამჩენისგან პატიების იმედს. პიროვნება, რომელიც ათვითცნობიერებს ავსა და კარგს, ცოდვასა და მადლს, თეთრსა და შავს, კეთილსა და ბოროტს, შეუძლებელია მან შეგნებულად ჩაიდინოს ცოდვა და ამის შემდეგ თავი მშვიდად იგრძნოს.

ცხოვრებაში არსებობს პერიოდი, როდესაც ადამიანი მოწყვეტილია საკუთარი ქმედებების შეფასებას. პიროვნება ჩვეული რიტმით აგრძელებს ცხოვრებას და არ აქცევს ყურადღებას იმას, რომ რა შეიძლება გამოიწვიოს მისი ქმედებების შედეგმა. თუმცა ესეც გარკვეული დროით შემოიფარგლება და როდესაც ადამიანი საკუთარ თავთან მარტო დარჩება, მაშინ დაიწყებს ფიქრს. არა, ამიერიდან მე უნდა შევიცვალო! -ფიქრობს იგი. ალბათ საინტერესოა ის გარემოება, როდესაც ადამიანი თავის ყველა ქმედებას გადახედავს და იტყვის, მე რომ ასე არ გამეკეთებინა და ამ ხნის მანძილზე, ღარიბებისა და ჩაგრულების გვერდით ვყოფილყავი დღეს ასე მიტოვებული ან კიდევ მორალურად განადგურებული არ ვიქნებოდი.

წარმოიდგინეთ, რამდენად დასანანი

ის, რომ ისედაც ხანმოკლე ცხოვრება ადამიანმა ისე გაატარა, რომ არ დაუპურებია ღარიბი, არ გაუცია ზეჰათი, არ დაუცვია მარხვა, არაფრად მიუჩნევია მას რწმენის ესა თუ ის რიტუალი, უკანა პლანზე დაუყენებია რელიგიური კანონები და არ შეუსრულებია მას უზენაესი ალლაჰის ბრძანებები. ერთი სიტყვით ის ცხოვრობდა ტრადიციებს აყოლილი და მისთვის არ ჰქონდა მნიშვნელობა ისეთი ნორმებით ცხოვრებას, რომელიც ამკვეყნიურ ცხოვრებაში მას რაიმე სახის მატერიალურ სარგებელს

არ მოუტანდა. თუმცა განკითხვის დღეს დაინახავენ რა თავიანთ ქმედებათა შედეგებს, გამჩენს დედამიწაზე დაბრუნებას შესთხოვენ, მაგრამ ამაოდ. მათი თხოვნა აღარ იქნება მიღებული. ამ საკითხთან დაკავშირებით წმინდა ყურანში ასეა ნაბრძანები:

„ნეტავ განახა, როგორ ჩახრიან თავს ცოდვილნი თავიანთი ღმერთის წინაშე: ღმერთო ჩვენო!

ჩვენ დავინახეთ და გავიგონეთ! მაშ, უკან დაგვაბრუნე, ვჰქმნათ სიქველე, რამეთუ უკვე ვუნწყით ჭეშმარიტებას!“ (სურა სეჯდე, აიათი 12)

ეს მხოლოდ იმათ ეხებათ, ვინც საკუთარ ქმედებებს დღემდე არ აკონტროლებს. აღსანიშნავია ის მოსაზრებაც, რომ დღეს ისეთი ცხოვრებაა, ყველას საკუთარი დარდი თავზე საყრელად აქვს და სხვისი დარდის მოსასმენად ან დასახმარებლად არ სცალია. მინდა ვუთანაგრძნო ასეთ ადამიანებს, მაგრამ მათ აზრს ვერ გავიზიარებთ. ვინაიდან ისლამი ადამიანებს ურთიერთ დახმარებისკენ მოუწოდებს, რაც მორწმუნეებს ერთმანეთის დარდებისა და პრობლემების დაძლევაში მნიშვნელოვნად დაეხმარება. ერთ-ერთ ქართულ ანდაზაში კარგად არის ნათქვამი: „ხელი ხელს ბანს და ორივე ხელი პირსაო“

თუკი ჩვენ წუხილს გამოვხატავთ დღეს არსებულ ჩვენს მდგომარეობაზე და თავს ვიტანჯავთ იმაზე ფიქრით, რომ რატომ მეც იმ დონის მცხოვრებელი არ ვარ, როგორც ჩემი მდიდარი მეზობელი ან მეგობარიო, რა თქმა უნდა მოუსვენრობა ყოველთვის შეგვანუხებს. უმჯობესია გადავხედოთ საზოგადოების იმ ფენას, რომელსაც საარსებო მინიმუმიც კი არ გააჩნია, მაშინ უნდა დავფიქრდეთ, რომ ჩვენ ვილაცებზე უკეთესად ვცხოვრობთ და ყოველივე ამისთვის უზენაეს ალლაჰს უსაზღვრო მადლობა უნდა შევწიროთ. აქვე მინდა აღვნიშნო ისიც, რომ უსაზღვროდ მოწყალე დიადმა გამჩენმა ფასდაუდებელი სიმდიდრე (ჩვენი წილი ლუკმა პური) გვიბოძა. მაგრამ რატომღაც უზენაესი ალლაჰის ამ გულუხვ წყალობას არ ვაფასებთ და ეს ბუნების კანონად მიგვაჩნია. პიროვნება ფიქრობს იმას, თითქოს ეს მას ისედაც ერგებოდა. თუმცა თუ იფიქრებს იმასაც, რომ ზოგიერთებს არ მიეცა ის, რასაც თავად ფლობს, მაშინ მიხვდება, მაგრამ ჯერ არ გაჭირვებია და ამიტომ ასე უმადურად არის განწყობილი.

ძვირფასო მორწმუნეებო, ხელი და ფეხი რომელსაც სურვილისამებრ ვიყენებთ, მხედველობა და სმენა, რომელსაც მივმართავთ იმ მიმართულებით საითკენაც გვინდა, გონება, რომელიც მხოლოდ ჩვენ -ადამიანებს გვებოძა და რომელიც გამოგვარჩევს სხვა ცოცხალი არსებებისგან, სუნთქვა, რომელიც გვაძლევს მშვიდი სიცოცხლის უნარს და რომლის გარეშე რამდენიმე წუთსაც კი ვერ ვიარსებებთ. გული, რომელიც შეუჩერებელი და ჩვეული ტემპით გვიცემს, თუმცა ოდნავი აჩქარების ან შენელების დროს ჩვენი სიცოცხლე სარისკოა. კუჭი, რომელიც თავისი თავდაუზოგავი მუშაობით მშვიდი ცხოვრების საშუალებას გვაძლევს. -ღრმად დასაფიქრებელი და გასაანალიზებელია. ასეთი სახის მაგალითები ძალიან ბევრი შეიძლება მოვიყვანოთ, მაგრამ უცნაურია ის, რომ ადამიანი ამ ყველაფერზე მაშინ იწყებს ფიქრს, როდესაც ჯანმრთელობის მხრივ რაიმე პრობლემა შეექმნება. მანამდე არც

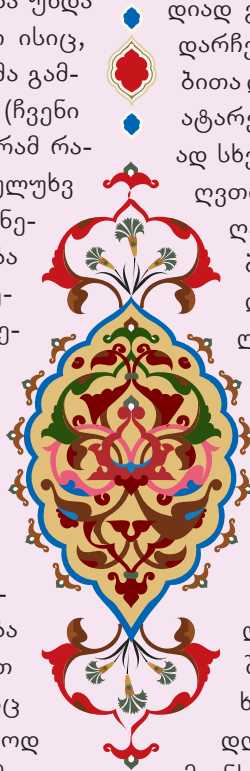
კი იხსენებს, რომ ამ უსაზღვრო წყალობის მბოძებელ უზენაეს ალლაჰს მადლობა მაინც გადაუხადოს.

აქვე ისიც უნდა აღვნიშნო, რომ ადამიანს ახასიათებს დავინწყების უნარი, რაც ასევე უდიდეს მოწყალებად ითვლება. ბევრჯერ ხდება ისე, როდესაც ადამიანი სრულიად მოულოდნელად ხდება ცუდად და კარგავს გონებას, ან კიდევ ისეთ მდგომარეობაში ვარდება, რომ ოღონდ იმ მომენტში არსებული სიტუაციიდან გათავისუფლდეს,

დღიად გამჩენს მისცემს პირობას, რომ ის დარჩენილ ცხოვრებას სრული მორჩილებითა და ღვთიური კანონების დაცვით გაატარებს. ის გახდება ხასიათით სრულიად სხვა ადამიანი, დიდ დროს დაუთმობს ღვთისმსახურებას, აღარ დაივინწყებს ღარიბ მეზობლებს, აღარ აწყენინებს ოჯახის წევრებს და მეგობრებს, დიდი ყურადღებით მოეკიდება ჰალალსა და ჰარამს, გახდება ყველასათვის საყვარელი პიროვნება და ყველაფერს გააკეთებს იმისათვის, რომ უკანასკნელი ამოსუნთქვის დროს არ თქვას **„ვაი, მე უბედურს“**. ასეთი შემთხვევების მომსწრე ხშირად ვხვდებით და ბევრი ჩვენგანისთვის ის გაკვეთილიც არის. აღნიშნული პირობების შესრულება ბევრჯერ სისტემატურ ხასიათს იღებს, ზოგჯერ რამდენიმე

დღეს გრძელდება და ხან კიდევ ადამიანს აღარ ეძლევა ჩვეული ცხოვრების გამოსწორების საშუალება. ზემოთ აღნიშნულ სიტუაციაში ადამიანს ეუფლება სინანულის განცდა და ამ დროს მას თავისი ნამოქმედარი უამრავი ავი თუ კარგი თვალწინ წარმოუდგება. სწორედ ასეთ დროს ის ფიქრობს: **„არა, მე ასეთი არ უნდა ყოფილიყავი“!** დღეიდან უნდა შევიცვალო, გახვდე ღვთის მორჩილი და გულწრფელი მორწმუნე.

ბევრჯერ გვითქვამს და ამჯერადაც გავიმეორებთ, რომ ვისაც დღევანდელი დღე გაუთენდა გვიანი არ არის მისთვის, თუმცა ხვალ შეიძლება მართლაც გვიანი იყოს. არ სჯობს გვიან -ვიდრე არასდროს, არამედ, სჯობს დღეს ვიდრე არასდროს.

 თონა ხოჭრევანიძე

ნიქაპი და ოჯახი ისლამში

როგორც ვიცით, ოჯახური კავშირი იწყება ურთიერთფიცით, რომელიც შარი-ათის კანონების მიხედვით წარმოითქმე-ბა. ასეთი ქორწინების მთავარ პირობად ის ითვლება, რომ ორივე მხარე ერთმანეთს ფიცს ალლაჰის სახელით აძლევს.

კავშირი, რომელიც ნიქაჰის ფიცით განმტკიცებული არაა, რელიგიით აკრძა-ლულია, წარმოადგენს დიდ ცოდვას და მას-ში მონაწილე მხარეებს უზენაესი ალლაჰის მხრიდან უდიდესი სასჯელი ელით.

ნიქაჰი არის შუამავლების გზის გაგრძე-ლება და ალლაჰის წმინდა შუამავლის .

სუნნეთი, მომავალი თაობების გაზაფხული, მამაკაცისა და ქალის უმანკოების ციხესი-მაგრე და სხვა ცოცხალ არსებებზე ადამიან-ების უპირატესობა.

ნიქაჰი რომ სრულფასოვანი იყოს, სა-ჭიროა ორი მამაკაცის დასწრება, ვინაიდან გარშემომყოფთ მათ უნდა აცნობონ ქალსა და მამაკაცს შორის ახალი კავშირის შექმნის შესახებ. ამის შემდგომ მამაკაცი და ქალი საზოგადოების მიერ ოჯახურ წყვილად მი-იღება. შესაძლებელია მამაკაცმა და ქალმა რომლებიც ერთმანეთთან დაკავშირებული არ არიან ქორწინებით, სხვა ახალი შეთა-ვაზებაც მიიღონ, ნიქაჰის ოფიციალურად

„დააქორწინეთ თქვენგან ის, ვინც დასაქორწინებელია, და ასევე მორწმუნენი თქვენი მონებიდან და მხევალნიდან. თუ ღარიბნი არიან, ალლაჰი გაამდიდრებს მათ თავისი მადლით. რამეთუ ალლაჰი ყოვლისმომცველია, ყოვლისმცოდნეა!”

(სურა ნური აიათი 32)

გამოცხადების შემთხვევებში კი ეს გამოირიცხულია.

ნიქაჰის დახმარებით შეგვიძლია შევინარჩუნოთ ადამიანის ღირსება და უპირატესობა.

უზენაესს სურს, რომ მისი მონა-მსახურები მშვიდი და მოწესრიგებული ცხოვრებით ცხოვრობდნენ. ისლამური საზოგადოების წმინდათაწმინდა ამოცანა შარიათის კანონების მიხედვით მუსლიმების დაკავშირებაა. წმინდა ყურანში ნათქვამია:

„დააქორწინეთ თქვენგან ის, ვინც დასაქორწინებელია, და ასევე მორწმუნენი თქვენი მონებიდან და მხევალნიდან. თუ ღარიბნი არიან, ალლაჰი გაამდიდრებს მათ თავისი მადლით. რამეთუ ალლაჰი ყოვლისმომცველია, ყოვლისმცოდნეა!” (სურა ნური, აიათი 32)

ერთ-ერთი სწავლული, რომელიც ახალგაზრდებს ნიქაჰის შესრულებისკენ მოუწოდებდა, საუბრობდა იმათი ღირსებების შესახებ, ვინც მათ ამ საქმეში ეხმარება.

„ბედნიერი ოჯახის შექმნაში ადამიანისთვის განეული დახმარება ეს არის სადაყა-ჯარი. ყველაფერს კარგს, რასაც ასეთი ოჯახის წევრები ასრულებენ, მას კეთილ საქმეებად დაეწერება”.

ჩვენი წინაპრების -ადამის და ევას ოჯახური ცხოვრება, რომელიც სამოთხეში უზენაესის ნებით დაიწყო, როგორც ოჯახური ურთიერთობების პირველი სახე, შემდგომ თაობებში გადავიდა და ისლამის კანონებით უკვდავყოფილი გახდა.

ნიქაჰით ორი უცნობი ადამიანის გასაოცარ შეკავშირებაში ცოდნის საიდუმლოებანი და დახვეწილი მორალია დაფარული.

ოჯახური კერის წყალობით, რომელიც ნიქაჰის მეშვეობითაა შექმნილი, ქალი მისთვის სავსებით უცხო სამყაროში შედის და იწყებს ერთობლივ ცხოვრებას მისთვის მანამდე უცნობ მამაკაცთან და მისი ოჯახის წევრებთან.

ასევე, არსებობს კიდევ ერთი ალლაჰის-მიერ გარდმოვლენილი თავისებურება, რომელიც მდგომარეობს იმაში, რომ ერთმანეთისთვის უცხო მამაკაცი და ქალი ნიქაჰის შემდეგ ხდებიან ყველაზე ახლობელი ადამიანები, რომელთაც ოჯახური კერა უფრო თბილი ეჩვენებათ, ვიდრე მშობლების სახლი. წმინდა ყურანში ნათქვამია:

„მისი სასწაულებიდანაა ისიც, რომ თქვენგანვე გააჩინა თქვენი მეწყვილე, რათა იპოვოთ მასში სიმშვიდე, დაგიდგინათ ერთმანეთში სიყვარული და მოწყალება. უეჭველად, ამაში სასწაულებია მოაზროვნე ხალხთათვის!” (სურა რუმი, აიათი 21)

რაც შეეხება ოჯახს ისლამში, ეს მეტად საინტერესო და მნიშვნელოვანი თემაა. აქ შეიძლება გამოვყოთ რამდენიმე პუნქტი, რომელიც დაიწყება ნიშნობის თავისებურებებით, მოიცავს ქორწილის რიტუალს, გაგრძელდება იდეალური ოჯახის ჩამოყალიბების სტადიები და დასრულდება ქალისა და მამაკაცის ძირითად მოვალეობებზე საუბრით.

თითქმის ყოველთვის ბევრ ჩვენგანს გვიჩნდება კითხვა, თუ რატომ არაა სასურ-

ველი ვიცხოვროთ მარტო, რატომღაც სავალდებულო ოჯახის შექმნა. უამრავი ასეთი კითხვის პასუხი შეგვიძლია, ქვემოთ მოვიპოვოთ.

როგორც წესი მარტოობა დამახასიათებელია უზენაესი ალლაჰისათვის, მან -უდიდესმა ალლაჰმა ეს პრივილეგია თავისთვის დაიტოვა, ხოლო სხვა ყველა ცოცხალი არსება წყვილებად გააჩინა, ამიტომ, ღმერთის ყველა გაჩენილი ერთმანეთს საჭიროებს. ალლაჰის მიერ გაჩენილ ყველა ცოცხალ არსებას მუდმივად სჭირდება როგორც ერთმანეთი ასევე, ყველაფერი ის, რაც ყოვლისშემძლემ გააჩინა.

ალლაჰის მიერ გაჩენილთა შორის ადამიანი განსაკუთრებულ პარტნიორს საჭიროებს, რადგანაც ადამიანური მოთხოვნილებები და სურვილები სხვა ცოცხალი არსებების მოთხოვნილებებს მრავალჯერ აღემატება და ეს სურვილები, როგორც წესი, მუდმივად მრავლდება და არასოდეს მთავრდება. ამის მიზეზი კი არის ის, რომ ადამიანს ყოველთვის სულიერ სინყნარესა და მატერიალურ კეთილდღეობაში ცხოვრება სურს.

გამომდინარე იქედან, რომ ადამიანის ყველა მოვალეობა რაღაცისთვისაა გამიზნული, ამ შემთხვევაში მამაკაცის ქალისადმი მოთხოვნილება ან პირიქით, ადამიანთა მოდგმის გაგრძელებას ემსახურება. ეს არის ერთადერთი მიზანი რადგანაც მყარი ოჯახის შექმნა საზოგადოებრივ და სულიერ სიმშვიდეს განაპირობებს, რაც კაცობრიობის ყველაზე მნიშვნელოვანი მიზანია. ამის მიღწევა კი უზენაესი ალლაჰისადმი სიყვარულითაა შესაძლებელი. ესაა მინიერი სიყვარულიდან ღმერთისადმი სიყვარულზე გადასვლა.

იმისათვის, რომ ადამიანთანა გულებში უზენაესისადმი სიყვარული ჩაინერგოს, აუცილებელია ქორწინება იმ ჩარჩოებში, რომელიც გამჩენი ღმერთის მიერაა ნებადართული, ანუ ქორწინება უნდა მოხდეს შარიათის მიხედვით. ხოლო ისეთ ქორწინებას, რომე-

ლიც მხოლოდ ფსიქოლოგიურ და ფიზიკურ სურვილებზე იქნება დამყარებული, სრულფასოვანი ნაყოფის შექმნა არ შეუძლია.

ის გული, რომელიც სიყვარულს არ ასხივებს, დიდი ხნის დაუმუშავებელ მიწის ნაკეთს ჰგავს.

ყველა მიისწრაფვის შექმნას ბედნიერი ოჯახი. თითოეულ ინდივიდში ოჯახური ბედნიერება თავისებურადაა აღქმული და მათ მათი განსხვავებული შეხედულება გააჩნიათ, მაგრამ ზოგადად თუ ვიმსჯელებთ, ბედნიერი ოჯახის შესაქმნელად ძირითად პირობას შარიათის კანონების დაცვა წარმოადგენს, რაც შემდეგში მდგომარეობს: ადამიანი, რომელიც ქორწინებისთვის ემზადება, თავის მენყვილეს სილამაზის, სიმდიდრისა და სხვა ისეთი თვისებების მიხედვით არ უნდა არჩევდეს, რომელიც ადამიანის ბუნებისთვის არის დამახასიათებელი. საჭიროა ყურადღება მომავალი მეუღლის რწმენასა და ზნეობრიობაზე გამახვილდეს. წმინდა შუამავალი ^{عليه السلام} ამბობს:

„ცოლს ოთხი თვისების მიხედვით ირჩევენ: სიმდიდრის, საზოგადოებაში მისი მდგომარეობის, სილამაზის და ღვთისმოშიშობის მიხედვით. ამოირჩიეთ ღვთისმოშიში ცოლი და სიკეთეს ნახავთ.“

ეს ჰადისი ეხება მამაკაცებსაც, რადგანაც ყოველი მორწმუნისთვის ღვთისმოშიშობის შემდეგ მნიშვნელოვანი ადგილი კეთილმა ქმედებებმა უნდა დაიკავოს. წმინდა შუამავალი ^{عليه السلام} ასევე ამბობს:

„ადამიანის დიდებულება-მის რწმენაში, სიმამაცე და ღირსება-მის გონებაში, ხოლო მისი ბედნიერება ზნეობრიობაშია დამალული.“ ოჯახში არ უნდა იყოს „მამაკაცი-ტირანი, ქალი-მონა“ ტიპის ურთიერთობები, რადგანაც ოჯახის წევრთა ერთი ნაწილის ბატონობის, ხოლო მეორე ნაწილის დაჩაგრულობა მდგომარეობაში ჩაყენებას ისლამი კატეგორიულად კრძალავს.

ოჯახის თითოეულმა წევრმა კარგად

უნდა იცოდეს თავისი უფლებები და მოვალეობები, რომელიც უზენაესი ალლაჰის მიერაა წინასწარ განსაზღვრული. ქმარი უნდა იყოს შემწყნარებელი და სამართლიანი, ხოლო ცოლი მორჩილი და მოკრძალებული. ამასთან ერთად, ქალს დაკისრებული აქვს საპასუხისმგებლო ამოცანა, შვილების აღზრდა, რადგანაც უზენაესმა ალლაჰმა მას უფრო ამაღლებული გრძნობები უბოძა, ვიდრე მამაკაცს.

სრულყოფილი ოჯახის შესაქმნელად ღვთიური ჰარმონიის შენარჩუნება აუცილებელია არა მხოლოდ ნიშნობის პერიოდში, არამედ ოჯახური ურთიერთობების ყველა ეტაპზე.

ნიშნობის პერიოდი გულისხმობს ორივე მხარის შეთანხმებას ქორწინებამდე და არა ცოლ-ქმრულ ცხოვრებას. ამ პერიოდში ქალმა და მამაკაცმა აკრძალულისა და ნებადართულის განსხვავება უნდა შეძლონ.

დაოჯახების დროს ქორწილი მეგობრებსა და ოჯახის ახლობლებთან ერთად ბედნიერების გაზიარების საშუალებაა. ქორწილი ამავე დროს ნიქაჰის საზოგადოების წინაშე გამოცხადებაა. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ქორწილი ოჯახის გაღარიბების მიზეზად არ უნდა იქცეს, ქორწილისათვის უაზრო ხარჯების გაღება, ისლამის მიხედვით ყოვლად მიუღებელია, ვინაიდან ჩვენი სარწმუნოება მდინარის პირასაც რომ ვიყოთ, აბდესის აღების დროს წყლის უზომო ხარჯვის შესახებაც კი გვაფრთხილებს და ყოველთვის ზომიერი ხარჯვისკენ მოგვინოდება.

სასურველია წვეულებაზე ღარიბი და მზრუნველობა მოკლებული ადამიანების დაპატიჟებაც. ვინაიდან წმინდა შუამავალი გვაფრთხილებს:

„რაოდენ ცუდია ის საქორწინო სუფრა, სადაც მხოლოდ მდიდრებს მიიწვევენ, ხოლო ღარიბებს იუკადრისებენ“ (ბუჰარი ნიქაჰი 72, მუსლიმი ნიქაჰი 107)

ვინაიდან გულნატკენტა და უპოვართა ხვეწნა-ვედრება ალლაჰის წინაშე მიღებულია და ამიტომ, მათ ყოველთვის თავი უნდა დავალოცვინოთ.

ოჯახის ბედნიერება ორ მხარეს შორის

დამყარებულ პატივისცემაზე, ერთმანეთის უფლებების დაცვასა და ურთიერთ სიყვარულის გამყარებაზეა დამოკიდებული.

ცა და დედამიწა მოწმეა რომ ეს ქვეყანა ქალის ბუნების მიმართ თავაზიანობისა და მორჩილების წყალობით სამოთხეს, ხოლო კანონების უგულვებელყოფით ჯოჯოხეთს დაემსგავსება. წმ. შუამავალი ქალის უფლებებთან დაკავშირებით გამოსამშვიდობებელ ქადაგებაში აღნიშნავს.

„ო, ადამიანებო! ქალების უფლებების მიმართ თავაზიანობა გამოიჩინეთ! მათ გულისხმიერად და მონყაღედ მოექცით! გირჩევთ მათ გამო უზენაესი ალლაჰის გეშინოდეთ! თქვენ ისინი ალლაჰისგან ამანათის სახით ჩაიბარეთ. მათი ნამუსი და უმნიკლოება ალლაჰის სახელით ჰალალი გაიხადეთ!“ (საჰიჰი ბუჰარი მუჰთასარი X 398)

ოჯახის სიმშვიდე და ბედნიერება, მხოლოდ და მხოლოდ ქალისა და მამაკაცის მიერ, მათი უნარის შესაბამის ადგილზე გამოყენებითა და დაცვით მოიპოვება. ისლამი, სწორედ, ასეთი ბედნიერი ოჯახის შექმნაზე ამახვილებს ყურადღებას. ბედნიერი ოჯახის შექმნას სულიერი და მატერიალური მხარე გააჩნია, ამიტომ ორივე მხარე მთელი სერიოზულობით უნდა გაითავისოთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში ქორწინება დროებით ურთიერთობას დაემსგავსება, ეს კი არაა სასურველი შედეგი. ამიტომაც განქორწინება ყველაზე არასასურველი ნებართვაა ისლამში, შუამავალი ბრძანებს:

„დაქორწინდით, მაგრამ ნუ გაშორდებით, ვინაიდან განქორწინება არშს აზანზარებს“ (ალი ელ მუთთაყი IX, 1161-27874)

სიამოვნებისა და გართობის გამო განქორწინება ჰალალი არაა და ის დიდ სასჯელს იმსახურებს.

განქორწინებასთან დაკავშირებით ერთი რამ ხაზგასმით უნდა აღვნიშნოთ. მართალია თითოეული შეთანხმება გარკვეული პასუხისმგებლობისა და იძულების ხასიათს ატარებს, მაგრამ ისლამში მხარეების შეთანხმებით და ახალი კონტრაქტის გაფორმებით ძველის გაუქმება შესაძლებელია. თუ შეცდომით და არასწორად გამიზნულ ქორწინებაში განქორწინება შეუძლებელი იქნე-

ბა, მაშინ ცხოვრება ადამიანისათვის შხამად იქცევა და ასეთი თანაცხოვრება ტყვეობას დაემსგავსება.

ამიტომაცაა, რომ ისლამი გამოუვალ შემთხვევაში, განქორწინების ნებას იძლევა.

დაუფიქრებელი განქორწინების თავიდან ასაცილებლად, ქალმა და მამაკაცმა ერთმანეთის ფასი უნდა იცოდნენ და ერთობლივად შეეცადონ ბედნიერი ქორწინების დაცვას. ეს ორივე მხარის ალლაჰის მიმართ მონა-მსახურობრივი განწყობით, ერთმანეთის მიმართ თავდადებასა და გულწრფელობაში გამოვლინდება. წმინდა ჰადისში ნაბრძანებია:

„თუკი ვინმე ღამით მეუღლეს გააღვიძებს და შემდეგ ორივე ერთად ან ცალ-ცალკე ორ მუხლ ნამაზს ილოცავენ, ასეთი ვინმე ღმერთის ხშირად მხსენებელ ქალებად ან მამაკაცებად დაინერებიან.“ (ეზუ დავუდ, თატავეუ 18, ვითირ 13)

„ალლაჰმა დალოცოს ის მამაკაცი, რო-

მელიც ღამით ადგება, ნამაზს ილოცავს და ცოლსაც დაუძახებს, თუ არ გაიღვიძებს, სახეზე წყალს შეასხურებს და გამოაფხიზლებს. აგრეთვე ალლაჰმა დალოცოს ის ქალი, რომელიც ღამით ადგება ნამაზს ილოცავს, შემდეგ მეუღლესაც დაუძახებს, თუ არ გაიღვიძებს, სახეზე წყლის შესხურებით ძილს დაუფრთხობს“ (ეზუ დავუდ, თატავეუ 18, ვითირ 13)

წმინდა ჰადისიდან ნათელი ხდება შემდეგი, რომ ოჯახის ბედნიერებისთვის აუცილებელია:

1. ორივე მხარის გულწრფელობა.
2. ერთმანეთის ღვთისმოსაობისაკენ ნახალისება.

ღმერთმა დაგვლოცოს და ყველას გვიბოძოს ჯილდოდ მისი ნებით შევექმნათ ისეთი ბედნიერი და სანიმუშო იჯახები, როგორიც უკეთილშობილეს წმ. მუჰამედის მიერ შექმნილი ბედნიერი, სანიმუშო და იდეალური ოჯახი იყო. ამინ!

გულის სიღრმედან ოსმან ნური თოთბაში

www.osmannuritopbas.com

ძღვაღობა ქალის მიმართ და ისლამის სქემა

„მორწმუნეთა შორის რწმენის თვალსაზრისით, საუკეთესოა ის, ვისაც კარგი ზენობა გააჩნია. თქვენს შორის ყველაზე საუკეთესოა ის, ვინც ქალების მიმართ კეთილია.“

უზენაესმა ალლაჰმა ყოველი არსება გარვეული მიზნით გააჩინა, მათ მისცა ისეთი ფიზიკური ფორმა და სულიერი ძალა, რომელის საშუალებითაც აღწევენ ისინი თავიანთ სანადელს და ისრულებენ მიზნებს. მამაკაცი თავისი ფიზიკური შესაძლებლობიდან გამომდინარე ვალდებულია უზრუველყოს ოჯახი, ხოლო ქალი, რომელიც ფიზიკურად სუსტ არსებად არის გაჩენილი, შთამომავლობის შენარჩუნებისა შვილების ზნეობრივი ნორმების დაცვით აღზრდის გარანტიაა.

აღნიშნული შეუფასებელი ღვაწლიდან გამომდინარე, ისლამის რელიგიაში ქალი არის ის არსება, რომელიც იმსახურებს პატივისცემას, მოწყალებას, გულისხმიერებასა და ნაზ მოპყრობას.

თავდაპირველად უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ ისლამი ქალს მხოლოდ ისე არ განიხილავს, როგორც

ბიოლოგიურ არსებას. ვინაიდან მის სულიერ ყოფიერებაში ჩადებულია უდიდესი მოთმინება, გაძლების უნარი, გულისხმიერება და შვილების აღზრდის ნიჭი. გამომდინარე აქედან, დედის გული არის ის პირველი სკოლა, სადაც ბავშვი იძენს განათლებას. ვინაიდან დედის პირიდან ამოსული თითოეული სიტყვა, ბავშვის პიროვნებად ჩამოყალიბების პროცესში უტყუარი საბუთია.

გამომდინარე აქედან, ოჯახი, რომელიც ისლამის საზოგადოების ბირთვს წარმოადგენს, მასში უმნიშვნელოვანესი როლი თვით ქალს ეკისრება. ღირსეული ქალი შთამომავლობის ნამუსს დაიცავს, ოჯახს მოაწესრიგებს, ქონებას დაიცავს და ოჯახს სულიერ მხიარულებას შესძენს.

ისეთ ქვეყანაში, სადაც ხალხი ცოდვათა მორევსკენ მიექანება, ქალის როლი დამცავი ჯავშნის მსგავსია. თავ-

განწირული და ოჯახს უზომოდ შეყვარებული ქალი, რომელსაც ოჯახის გადარჩენა შეუძლია, უდიდეს პატივისცემასა და მადლობას იმსახურებს.

ერები, მხოლოდ ღვთისმოსავი მამაკაცისა და ქალის საშუალებით ცოცხლობენ, რაც საზოგადოებას ღირსებას მიანიჭებს. მათი სულიერი სიფაქიზე საზოგადოებას ღირსებას ანიჭებს. წინააღმდეგ შემთხვევაში საზოგადოება დაღუპვისკენ აიღებს გეზს და ადამიანურ სიფაქიზეს დაემშვიდობება. ამის ნათელი მაგალითია უმეცრების პერიოდი და ყველამ კარგად ვიცით, თუ რა როლი ეჭირა ქალს იმ საზოგადოებაში. თუმცა ისლამის გავრცელებასთან ერთად ქალი იქცა ნამუსის, სიძვირფასისა და ოჯახის გვირგვინად. არასოდეს უნდა დავივიწყოთ, რომ იმ საზოგადოებისთვის, სადაც ქალის სულიერი განათლების საკითხი უგულვებელყოფილი იქნება, არ დადგება ბედნიერი გაზაფხული. სხავაირად ქალი საკუთარ ღირსებას, ანუ ნამდვილ ფასეულობას შელახავს და დაკარგავს.

ქალი, ამქვეყნად სათუთ არსებადაა გაჩენილი, წმინდა აი-ათებსა და ჰადისებში ნათლად არის მოცემული თუ როგორ მოპყრობას საჭიროებენ ისინი.

სურა ნისას, 19-ე აიათში ნაბრძანებია: „...*მოეპყარი მათ ღირსებად.*“

გულისხმიერების საოცარი მაგალითი, წმინდა შუამავალი, ერთ-ერთ ჰადისში ასე გვასწავლის: „მორწმუნეთა შორის რწმენის თვალსაზრით, საუკეთესოა ის, ვისაც კარგი ზნეობა გააჩნია. თქვენს შორის ყველაზე საუკეთესოა

ის, ვინც ქალების მიმართ კეთილია.“ (თირმიზი, რადა 11)

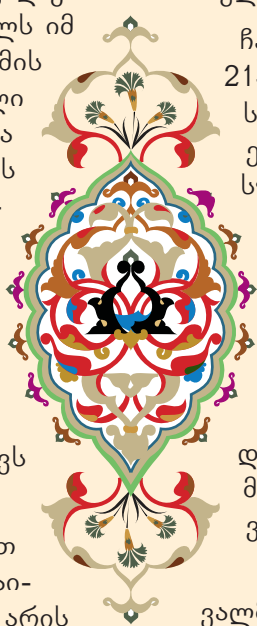
გამომდინარე აქედან, დღევანდელ პერიოდში ქალების მიმართ გამოყენებული უფლებების შელახვა და მათ მიმართ ძალადობა ისლამის ზნეობის პრინციპებს სცდება. გარდა ამისა, უმონყალო მატერიალისტური განათლება, რომელიც მიზნად ისახავს ქალისა და მამაკაცის შენიღბულ თანასწორობას, სინადვილეში ქალის დედობრივ და ქალურ თვისებებს ნელა-ნელა ასუსტებს და შეუმჩნევლად გვეცლება ხელიდან.

ჩაცმა-დახურვის თვასაზრისით, 21-ე საუკუნეში გადაღლილ ღირსება შესუსტებულ ქალსა და უმეცრების პერიოდის ქალს შორის, სულ მცირე განსხვავებაა არის დარჩენილი.

ქალი, რომელიც უზენაესმა ალლაჰმა მამაკაცს ამანათად მიაბარა, ხშირ შემთხვევაში ძალადობის მსხვერპლი ხდება, რაც ნათელს ხდის, რომ დიადი გამჩენის მიერ ქალისთვის მინიჭებული უფლებები დარღვეულია.

უკეთილშობილესმა შუამავალმა მთელი თავისი ცხოვრება არა მხოლოდ ქალების, არამედ მთელი არსებების მიმართ გამოჩენილი უსამართლობისა და ჩაგვრის წინააღმდეგ ბრძოლაში გალია.

ისლამის გარდა, სხვა ნებისმიერი სისტემა, რომელიც ქალებს უდიდეს ფასეულობად განიხილავს, სინამდვილეში მას მხოლოდ ვიტრინის თოჯინად მიიჩნევს, ფარდის მიღმა კი ქალი მხოლოდ სისტემის ეკონომიური მოთხოვნილებების მიხედვით გამოიყენება და სა-

ბოლოოდ ჩაგვრის მსხვერპლი ხდება. თუმცა ქალის მხოლოდ სიამოვნების საშუალებად მიჩნევა და მისი მხოლოდ სხეულის თვისებებიდან გამომდინარე დაფასება, უმეცრების გარდა, რა შეიძლება იყოს?

კარგად ვიცით, რომ ღვთისმოსავი ქალი საზოგადოების ნამდვილი არქიტექტორია. არ იქნებოდა შეცდომა გვეთქვა, რომ ერთი მამაკაცის აღზრდით, მხოლოდ ერთ პიროვნებას ვასწავლით, ხოლო ერთი ქალის აღზრდით ერთი ოჯახის ან საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილის აღზრდა შეიძლება.

თუ დავაკვირდებით ისტორიულ მოვლენებს, ღირსეული ადამიანების აღმზრდელებად ღვთისმოსავ დედებს დავინახავთ.

მაგალითად, მაშინ, როდესაც უკეთილშობილეს შუამავალს პირველი ზემთაგონება ებოძა, მას ყველაზე დიდი მხარდაჭერა მისმა მეუღლემ ძვირფასმა ხატიჯემ გამოუცხადა. რაც წმინდა შუამავალს არასოდეს დავიწყებია.

შუამავლობის პერიოდში, ძვირფასმა ხატიჯემ უამრავი სახის ზეწოლა, დამცირება და ძალადობა გადაიტანა. მისი გარდაცვალების წლის „მწუხარების წლად“ გამოცხადება კი მორწმუნეთა შუამავლისადმი ერთგულებისა და თანაგრძნობის გამოხატულებაა.

აღსანიშნავია ისიც, რომ კეთილშობილი ალის წარმატებაში ძვირფასი ფატიმას როლი უდიდესია.

უფრო ახლო წარსულს თუ გადავხედავთ, ბრძოლებში, რომელიც სამშობლოს დასაცავად მიმდინარეობდა, დედები სრული გულისხმიერებით აღზრდილ შვილებს თვალცრემლიანი უშვედნენ ომში. ამიტომაც ღვთისნიერი

ქალის აღზრდის წინააღმდეგ გამოსვლას, ან მისი დაბრკოლებისთვის ბრძოლას, საზოგადოების განადგურების გარდა რა შეიძლება ეწოდოს? გამომდინარე აქედან, ისლამის თვალსაზრისით ღვთისმოსავი და განათლებული ქალი საზოგადოების გამოცოცხლების საბაზი ხდება და ისლამის მნიშვნელოვან იდეალად ფასდება.

ერთ-ერთ ჰადისში ნაბრძანებია: „ვინც სამ ქალიშვილს აღზრდის, ან სამ დას შეიფარებს, ლამაზად აღზრდის, დააქორწინებს და მისთვის ყოველი შესაძლებლობის დროს სიკეთეს არ დაიშურებს, ის სამოთხეს დაიმსახურებს“. (ეზუ დავუდ, ედები, 120-121/5147)

სხვა ჰადისში კი ნათქვამია: „ვინც ორ ქალიშვილს აღზრდის, ან დას შეიფარებს, ლამაზად აღზრდის, დააქორწინებს და მათთვის ყოველი შესაძლებლობის დროს სიკეთეს არ დაიშურებს, ის სამოთხეს დაიმსახურებს“. (მუსლიმ ბირრი, 149)

სამყაროს წყალობად მოვლენილი უკეთილშობილესი მუჰამმედის ცხოვრებაში არ არსებობს ერთი სიტყვაც კი, რომელიც ქალების მიმართ ძალადობასა და ზეწოლას შეიცავდა. პირიქით, წმინდა შუამავლის ქალებთან დაკავშირებული ყველა სიტყვა და ქმედება სრული პატივისცემით, სინატიფითა და თავგანწირვით შემოიფარგლებოდა.

 თონა ბოლქვაძე

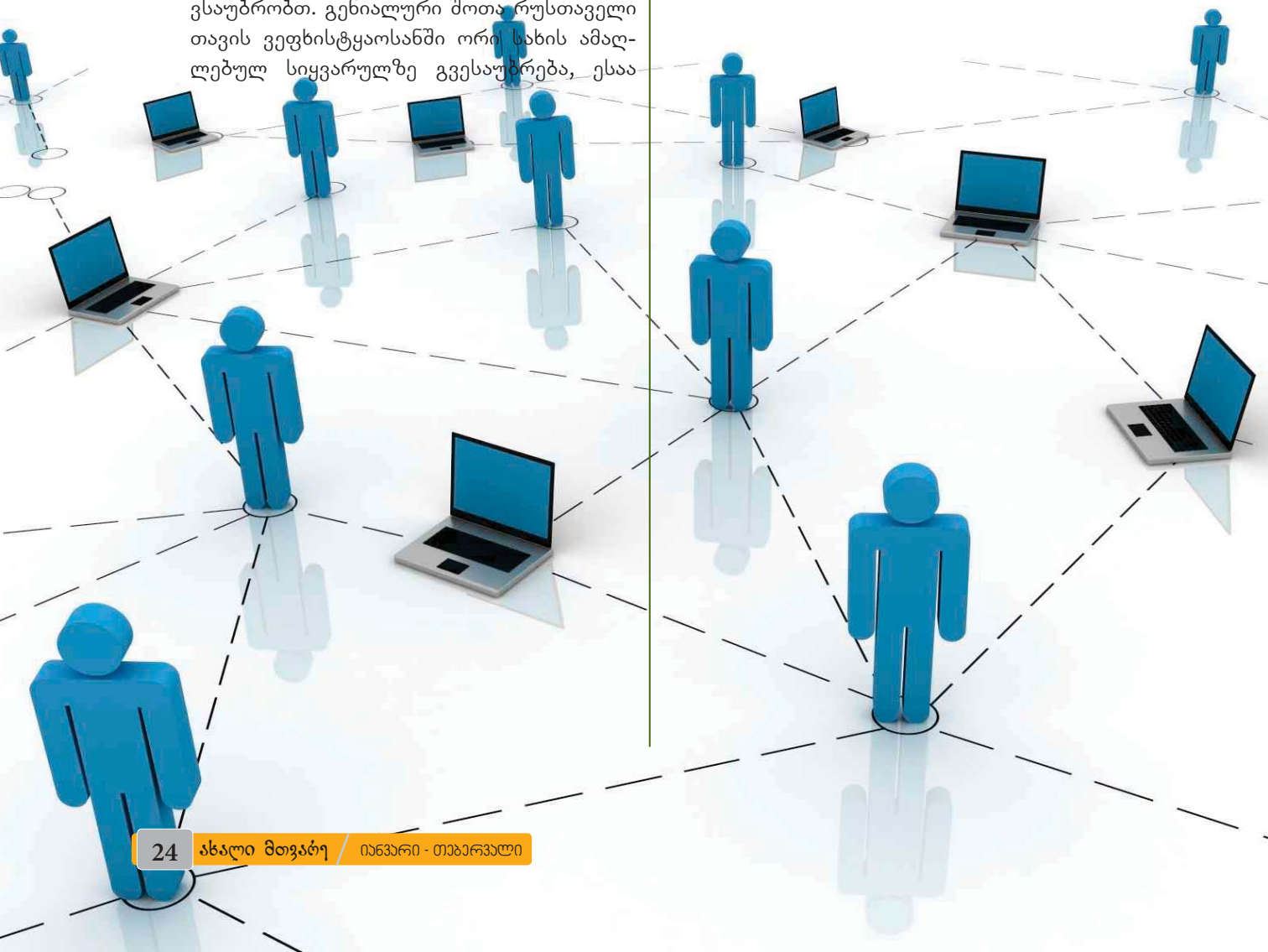
თაობათა ურთიერთობები

"კაცობრიობის ისტორია დასაბამიდან დღემდე მილიონობით საუკუნეს ითვლის და ამ ხნის განმავლობაში ისტორიას უამრავი თაობა ახსოვს, თაობები, რომლებსაც დრო ცვლის, იცვლება დრო იცვლება ეპოქა და იცვლება თაობები. დღევანდელი გადასახედიდან მრავალმხრივ საინტერესო და მრავალფეროვანია თაობათა ისტორია, საზოგადოების განვითარების დონის მიხედვით იცვლება აზროვნება, შეხედულებები, მოთხოვნილებები და ასე ენაცვლება თაობები თაობებს. საქართველო უდიდესი და ღრმა ისტორიის მქონე სახელმწიფოა და ყოველთვის აოცებდა მსოფლიოს უცვლელი ტრადიციებით; ცრემლები, ომი, შიში, რა აღარ გადაუტანია ამ პატარა ქვეყანას, მაგრამ ჩვენი თაობისათვის ეს მხოლოდ წარსული და სიამაყეა უბრალოდ. ისტორია, რასაც წარმოსახვაში თუ გააცოცხლებს ადამიანი... დღე-

ვანდელ თაობას უკვირს წინა თაობის და ახლის მოლოდინშია ნეტა როგორი თაობა მოვა, ან ჩვენგან განსხვავებული. თაობათა შორის ყოველთვის არის საპირისპირო აზრები და ძველი თაობა ყოველთვის ძნელად ეგუება ახალ თაობათა შეხედულებებს, და თაობათა ხარჯზე ცხოვრების ცვლილებებს. ჩვენ გვახსოვს ეპოქები, როცა ომი ჩვეულებრივი ამბავი იყო და სახელმწიფოს ინტერესებიდან გამომდინარე იქნებოდა ეს რელიგიური თუ ტერიტორიების გამთლიანების ინტერესი, მამაკაცს ხმლით უნდა დაეცვა თავისი სამშობლო და რელიგია. დღეს კი კაცობრიობა დამოუკიდებლობის გზაზეა და აღარაფერი არ არის შეზღუდული. შევეხოთ თუნდაც ქართველ ქალს, რომელიც თავისი სიმამაცით, სიმტკიცით, და კეთილშობილებით ყოველთვის აოცებდა ყველას თავისი უდიდესი ღირებულებებით, რაც დღეს უკვე

გაუფასურებულია. დღევანდელ თაობაში გაუფასურდა უსპეტაკესი გრძნობა, სიყვარული, რაც წუთისოფლის სათაყვანოა და ყველა ადამიანმა საკუთარ თავში და გულში უნდა აღმოაჩინოს ამ გრძნობის საშუალებით ღმერთი "ალლაჰი". დღეს გაუფასურდა სიყვარული, ის ლამაზი წესები და ტრადიციები, რაც ძველ თაობას ამშვენებდა. დღეს "ალლაჰისადმი" სიყვარულიც ბევრისთვის ფორმლობაა და არა ჭეშმარიტება. თაობები დროში იცვლება და ყველა ახალი თაობა წინა თაობისგან რაღაც უპირატესობით განსხვავდებულია. იკარგება ბევრი ძველი რამ და ინერგება ახალი ბევრისთვის მისაღები ბევრისთვის მიუღებელი. თუნდაც ავიღოთ მაგალითი როცა გენდერულ თანასწორობაზე ვსაუბრობთ. მამაკაცი ყოველთვის სიმალლეზე იდგა, დღეს კი ეს შეიცვალა, ქალმა გაუთანაბრდა მამაკაცს. ზოგის მოსაზრებით უკვე დაიწყო მატრიარქატი ანუ ქალის ბატონობის პირველობის პერიოდი. შეუძლებელია არ აღვნიშნოთ ქორწინებასთან დაკავშირებით, რახან ქალსა და მამაკაცზე ვსაუბრობთ. გენიალური შოთა რუსთაველი თავის ვეფხისტყაოსანში ორი სახის ამაღლებულ სიყვარულზე გვესაუბრება, ესაა

ღვთის - "ალლაჰის" და ქალვაჟური. გრძნობა, იმიტომ არის ამაღლებული გრძნობა რომ სწორედ მისგან მომდინარეობს შვილთა სხმა და შთამომავალთა გამრავლება, რითაც ჩვენ ღვთის კარამდე მივდივართ. ხოლო ღვთიური სიყვარული მხოლოდ და მხოლოდ ღვთის სიყვარულს და მის მსახურებას ემორჩილება. სამწუხაროა რომ ადამიანთა უმრავლესობამ დღეს ეს ორი ამაღლებული გრძნობა გააუფასურა. დღეს თითქოს საზოგადოების მცირე ფენა ისწრაფვის ქორწინებაზე რაც სიყვარულზეა აგებული და ბევრი მაღალ პლანზე თავისუფლების და ცუდი გაგებით (აღვირახსნილ) ცხოვრებისკენ ისწრაფვის. ეს პირდაპირ კავშირშია რელიგიასთან. ღმერთმა - "ალლაჰმა" ჩვენ დაგვიდგინა წესები, რასაც არ უნდა გადავუხვიოთ ჩვენი არაღირსეული ცხოვრებით. თუმცა ყველა თაობას გააჩნია თავისი ხიბლიც და ნაკლოვანებებიც, ცხოვრება გრძელდება, კაცობრიობა ვითარდება ალბათ ისეთი თაობებიც შეგვენაცვლება, რასაც დღეს ჩვენ ვერ წარმოვიდგენთ და მათ ჩვენი დღევანდელობა გაუკვირდებათ.

იმამი მუსლიმი

იმამი მუსლიმი ისლამის აღმავლობის ხანის ჰადისის უდიდესი სწავლულთაგანია. იმამი მუსლიმი იმ ჰადისთა კრებულითაც არის ცნობილი, რომელიც ისლამის ჰადისის ლიტერატურაში „ქუთუბი სითთეს“ სახელით მოიხსენიება. მისი ნამდვილი სახელია მუსლიმ ბინ ჰაჯჯაჯ ბინ მუსლიმ ელ ქუშეირი ენ ნიშაბური. მამის სახელი კი ებულ ჰუსეინია. ის 820 წელს ირანის რესპუბლიკის ერთ-ერთ ქალაქში - ნიშაბურში დაიბადა

ჰადისის უდიდესი სწავლული წარმოშობით არაბი იყო და იგი ქუშეირის ტომს ეკუთვნოდა. იმამი მუსლიმი მისი დროის ჰადისის სწავლულებთან, ჰიჯაზში, ერაყში, დამასკოსა და ეგვიპტეში მოგზაურობდა, ჰადისებს ისმენდა და სწავლობდა. იგი ჰადისის მოსმენისა და სწავლის მიზნით ქალაქ ბაღდადის ჰადისის სწავლულებსაც ხვდებოდა და ჰადისებს გადმოსცემდა. ბოლოს, 872 წელს ბაღდათში იყო ჩასული. იმამ

ბუჰარს ნიშაბურში შეხვდა და მის ლექციებს ესწრებოდა.

ერთხელ, როდესაც იმამი ბუჰარი ჰადისს განმარტავდა, იმამი მუსლიმი გააოცა მისმა ახსნის მეთოდმა და ცოდნამ, რის გამოც ფეხზე წამოდგა. ბუჰარის შუბლზე აკოცა და შეაქო. შემდეგ მან იმამ ბუჰარის ასე მიმართა:

ვისაც შენ არ უყვარხარ, ეს მხოლოდ შენ მიმართ ი არსებული შურის გამოა. მე ვარ მოწმე, რომ ჰადისის ცოდნასა და განმარტებაში ვერავინ შეგედრება.

მიუხედავად იმისა, რომ იმამი მუსლიმი მთელი თავისი ცხოვრება ჰადისის მოძიების, შესწავლისა და გავრცელების მიზნით მოგზაურობდა, სიცოცხლის ბოლო წლები ნიშაბურში გაატარა. აქ იგი კითხულობდა ჰადისის ლექციებს და ასევე ვაჭრობით დაკავებული იყო.

იმამი მუსლიმი 875 წელს მშობლიურ ქალაქ ნიშაბურში გარდაიცვალა და იქვე დაიკრძალა.

იმამ მუსლიმის ზოგიერთი ნაწარმოები შემდეგია:

ელ მუსნედულ ქებირ, ელ ჯამიი, ალელ ებვაბ, ელ ესმა ველ ქუნაა, ელ ეფრად ველ ვუჰდან და სხვა

იმამი ებუ დავუდი

„ქუთუბი სითთედ“ ცნობილი ჰადისის ექვს კრებულთაგან ერთ-ერთის ავტორობა ებუ დავუდს ეკუთვნის. მისი ნამდვილი სახელი, სულეიმან ბინ ისჰაკ ბინ ბეშირია. ებუ დავუდი 817 წელს ქალაქ სიჯისტანში დაიბადა. ებუ დავუდმა, რომელმაც მცირეწლოვან ასაკში ცოდნის გზას დაადგა, ცოდნის ცენტრებად ცნობილ, ჰოროსანში, დამასკოში, ჰიჯაზსა და ეგვიპტეში მოგზაურობდა, სადაც მაშინდელ ჰადისის სწავლულებისგან გაკვეთილებს ისმენდა.

მან აგრეთვე კარგი განათლება მიიღო ჰანბელი ფიქიჰის მხრივ და ცოდნის მაღალ დონეს მიაღწია. როგორც აღვნიშნეთ, ჰადისის შესწავლის მიზნით, ის ბევრს მოგზაურობდა. იგი ჰადისის მეცნიერებაში ერთ-ერთ სანდო სწავლულად ითვლება და ცოდნის დონის მიხედვით, იმამი ბუჰარისა და იმამი მუსლიმის შემდეგ ადგილს იკავებს.

იმამ ებუ დავუდმა განსაკუთრებით ფიქიჰის საკითხებთან დაკავშირებული ჰადისები ერთ ნიგნად შეკრა და მას სახელად სუნენი დაარქვა. შემდეგ იგი იმამ აჰმედ ბინ ჰანბელს წარუდგინა და მისი მოწონებაც დაიმსახურა.

იმამმა ებუ დავუდმა ხუთი ათასი ჰადისიდან ოთხი ათას რვაასი ამოარჩია. შემდეგ მათგან ოთხ ჰადისს ხაზი გაუსვა და თქვა: ესენი ადამიანებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია:

„ქმედებები განზრახვების მიხედვით შეფასდება“

„მუსლიმი ადამიანის სილამაზეთაგან ერთ-ერთი ის არის, რომ უსარგებლო რა-

მეებს თავს აარიდებს.“

„მორწმუნე, ვიდრე მისთვის საყვარელს და სასურველს სულიერი ძმისთვისაც არ ისურვებს, სრუფასოვანი მორწმუნე ვერ გახდება“.

„ჰალალი და ჰარამი ცხადია. თუმცა მათ შორის არსებობს საექვო რაღაცები. იმისათვის, რომ ჰარამისგან თავი შორს დავიკავოთ, საექვო რამეებს უნდა გავუფრთხილდეთ“.

ებუ დავუდი ის ჰადისოლოგი იყო, რომელიც ცოდნის მიხედვით მოქმედებდა. მან ძალიან ბევრი ჰადისი იცოდა, ყოველთვის ცდილობდა ისეთი ზნეობა შეეძინა, როგორიც წმინდა შუამავალს ახასიათებდა.

მისი ნაწარმოებებია: სუნენი, ქითაბი მერასილი და დალაილუ ნუბუვეე და სხვა.

✎ დანიელ ზღლიჯაძე

ცტადიცეიში თუ ტელიგიური ვალდებულება

ეს უსაზღვრო სამყარო მასზე არსებული ყველაფრით უზენაესმა ალლაჰმა გააჩინა. მან გააჩინა 18000-ნაირი სახეობა, მათ შორის ყველაზე უპირატეს არსებად ადამიანი აქცია, რომელსაც შეუძლია მასზე ბოძებული ამ წყალობის საშუალებით სამყაროში არსებული თითქმის ეს ყველაფერი მისთვის გამოიყენოს, ანუ მის სამსახურში ჩააყენოს. მართალია უზენაესმა ალლაჰმა ისურვა, რომ ადამიანი დედამიწის ზურგზე ხელმწიფე ყოფილიყო, მაგრამ აგრეთვე ისურვა, რომ მის გაჩენილ და მისთვის ყველაზე საყვარელ არსებას (ადამიანს) იგი ეცნო, ამიტომაც იგი ყველაზე მეტად პასუხისმგებელი გახდა მის წინაშე.

ალლაჰს ადამიანის გაჩენის დღიდან დღევანდელ დღემდე ისინი (ადამიანები) მარტოდ არ დაუტოვებია, მათთვის მოავლინა ათასობით შუამავალი, რომელთა საშუალებით მათ უნდა ეცნოთ მათი გამჩენი, ეს იყო მისი სურვილი. ყველა შუამავალს ჰქონდა ერთი ძირითადი დავალება, ადამიანებისთვის უნდა აეხსნათ, რომ „არ არსებობს სხვა ღმერთი, გარდა ალლაჰისა“.

ისინი ამ დავალებებს სხვადასხვა დროს ალლაჰისგან სხვადასხვა სახის ზეშთაგონებით ღებულობდნენ, მთლიანად ზეშთაგონებები იყო სულ 100 სუხუფი (ბროშურა) და 4 წიგნის სახით მოვლენილი. ბოლო დროის შუამავალი წმ. მუჰამედი. მის შემდეგ დედამიწის შუამავალი აღარ მოეცვლინება, ბოლო ღვთიური წიგნი ყურანია, რომელიც ჩვენს წმ. შუამავალს ებოძა. (სურა აჰზაბი; აიათი 40)

ალლაჰი ყურანის მრავალი აიათით გვამცნობს, რომ იგი გულისხმიერია გაჩენილთა მიმართ, ის ყოვლისშემძლეა, მონყალეა, მისი სიტყვა ჭეშმარიტია, რომ საჭიროა მის ბრძანებებზე მიყოლა, აკრძალულებზე მორიდება, რომ ასევე საჭიროა მის მიერ ბოძებული სწორად, მიზნობრივად გამოყენება და ა.შ. აი, ამგვარად, თითქმის ყურანის ყველა აიათის მნიშვნელობას რომ ჩავენვდეთ ის გვასწავლის 3 სახის ზრდილობას: ზრდილობას – მის მიმართ, ზრდილობას – წმინდა შუამავლის მიმართ და აგრეთვე ზრდილობას ნებისმიერი გაჩენილი სულიერი და უსულო არსებების მიმართ. მაგრამ ამ ყველაფრის მიუხედავად, ადამიანები მაინც უსუსურ-

ნი არიან და გაურკვევლობაში ვარდებიან, რა თქმა უნდა, მათ ამ საქმეში ეშმაკი დიდ დახმარებას უწევს. ამის შესახებ ყურანში ნაბრძანებია: „*ფიცავ ღესვრს (დროს), უეჭველად ადამიანი წაგებულა, გარდა მათი, რომელთაც ირწმუნეს და ჰქმნეს სიკეთენი და ერთმანეთს ჭეშმარიტებასა და მოთმინებას ამცნობენ*“. (სურა ასრი, აიათი 1-3)

ეს გაურკვევლობა იმდენად იზრდება, რომ ადამიანებს უკვე ერთმანეთში ერევათ ტრადიციები და რელიგიური ვალდებულებანი, მაგრამ უზენაეს ალლაჰს ჩვენთვის აქვს განსაზღვრული პარამეტრები (ისლამის ძირითადი საფუძვლები), რომლის მიხედვითაც ადამიანი ამ ჩარჩოს საზღვრებს არ უნდა სცდებოდეს, რადგანაც ალლაჰს არ უყვარს ზღვარგადასულნი.

დღეს ჩვენს ქვეყანაში იმდენად გაიზარდა ტრადიციებზე მიყოლა, რომ თითქმის მუსლიმთა ნახევარი, რომელთაც აქვთ სუსტირწმენა, ამ საქმეს აღიქვამენ უკვე რელიგიურ ვალდებულებად და გულის სიღრმეში

სჯერათ, რომ თუ ამას გააკეთებენ, თითქოს დიდ ტვირთს მოიხსნიან. ამან მიიღო მასიური ხასიათი, მაგალითისთვის ადამიანები ერთმანეთს ეჯიბრებიან ქელების მდიდრულად გადახდაში, მიცვალებულებისთვის კარგი ტანსაცმლის ყიდვაში, მესამე, მეშვიდე, ორმოცისა და ორმოცდამეთორმეტე დღის გადახდაში, მიცვალებულთან უფრო ძვირფასი ყვავილის მიტანაში და ა.შ...

ძვირფასო მკითხველო, ეს არის არასრული ჩამონათვალი იმ ტრადიციებისა რომელსაც მიყვება დღეს ჩვენი ხალხი. ირგვლივ რომ მიმოიხედოთ ძალიან ბევრ რამეს თქვენც დაამატებდით, რაც უფრო არარელიგიურია და სხვებზე მიბაძვას უფრო ჰგავს. სინამდვილეში კი ძვირფასო მორწმუნენო ჩვენ გვჭირდება უზენაესი ალლაჰის წიგნის ყურანისა და წმ. მუჰამედ შუამავლის ცხოვრების კარგად შესწავლა, რათა ამქვეყნადაც და საიქიოშიც ნეტარება მოვიპოვოთ.

„ი-კითხე“ შენი გამჩენის სახელით, -ესაა პირველი ბრძანება, ს-ხვას ნუ უჯერებ ყურანის გარდა, რომ შეასრულო ღვთის ნება, ლ-ამჰარი ანთე, ცოდნის ლამჰარი, ნუ ჩავარდები ამქვეყნად ცეცხლში, ა-ქვე ააგე სამოთხის კოშკი, ეშმაკი ჩააგდე თავის მახეში. მ-ორწმუნე ვარო -იძახის ბევრი, მაგრამ ერთი რამ მოსაკითხია, ი-სლამის გარდა, მუსლიმისათვის, განა სხვა რჯული მოსაკითხია?

ჩ-ვენთვის ძვირფასი ყურანის ენა, სულ გვეუბნება იცანით ღმერთი, ე-რთხელ ირწმუნეთ, თავს დაუმტკიცეთ, ყოვლისშემძლეა ის ერთადერთი, მ-ან გააჩინა მთელი სამყარო და შეუცდომლად იგი მას მართავს, ი-ლოცეთ მხოლოდ მისი სახელით, მალე მიხვდებით მტყუანს და მართალს.

რ-ოცა სიმართლეს გაიგებთ, ჩათვალეთ უკვე გადარჩით. წ-არსული არქივს ჩაბარდა, აწი თქვენ არაფერი გერჩით, მ-ხოლოდ იცოდეთ, ცოტაა მარტო თვითონ რომ გადარჩეთ, ე-ნით სხვასაც დაეხმარეთ, ირგვლივ არავინ არ დაგერჩეთ. წ-ატვრა თქვენ აგსრულებიათ, თუ ამ ყველაფერს მოისმენთ, ა-ვტორის ამ დარიგებით მოიგებთ ცოტას თუ მოითმენთ, ა-რაფერს სხვა არ ვამატებ, ვიცი რომ ასეც გამიგებთ.

 თონა ბლღჯაძე

სიცოცხლის ფასი

სიცოცხლე ღმერთისგან ნაბოძები ყველაზე დიდი ჯილდოა ამქვეყნად, რა არის სიცოცხლეზე მშვენიერი, ლამაზი და ღირებული?! ალბათ არაფერი, სწორედ სიცოცხლეშია ამქვეყნიურობის ხიბლი და აზრი არსებობისა. სამწუხაროდ ადამიანები სიცოცხლის მნიშვნელობას ვერ აცნობიერებენ და ხშირად ღმერთსაც კი სცოდავენ, რომ სიცოცხლეს აზრი არ აქვს. დედამიწაზე სიცოცხლეზე მნიშვნელოვანი არაფერია, ადამიანები ვერ ხვდებიან რომ მათ ყოველ დღე მადლობას სწირავდნენ ღმერთს, რომ მათ სიცოცხლე აჩუქა და ამქვეყნიური მშვენიერების ნახვის საშუალება მისცა. ყოველი ახალი დღე ადამიანისთვის სწორედ ღმერთის საჩუქარია, რადგან ღმერთი საშუალებას გვაძლევს ჩვენი სიცოცხლით სამყარო დავამშვენოთ და ჩვენ თვითონ შევიცნოთ წუთისოფელი. „ვინც სიცოცხლეს არ აფასებს მისი ღირსი არ არის“. ბუნება-მთები, გორები, ცხოველები, მდინარეები, ცა, მზე, მთვარე და ვარსკვლავები დღე და ღამე. სწორედ ეს არის სიცოცხლე რასაც ვხედავთ და რითაც ვტკბებით, გაფრთხილება სჭირდება, ბალახის პატარა ღეროც კი ცოცხალი ორგანიზმია, ისიც სუნთქავს, გრძნობს და აღიქვამს. ადამიანები არ აფასებენ იმას რაც გააჩნიათ: „დიდო ღმერთო, რად გამაჩინე, მე ხომ სიცოცხლე არ მითხოვია? ამბობენ ისინი რატომ არის წარსული ყოველთვის ტკბილად მოსაგონარი? სწორედ ამიტომ, რომ ადამიანები გვიან იგებენ იმის ფასს, რაც გააჩნიათ და როცა მათ კარგავენ ტკბილ მოგონებად ექცევათ. ანმყო უბედურებად იმიტომ მიაჩნიათ, რომ ყველაფერს

ღმერთისგან მოითხოვენ და ელოდებიან. ის არ იცინა, რომ თითოეულმა ადამიანმა თვითონ უნდა შექმნას თავისი მომავალი, თავისი ცხოვრება. ღმერთმა ჩვენ-ადამიანებს სიცოცხლე გვაჩუქა, თვალები მოგვცა, რომ დავინახოთ, ყურები მოგვცა, რომ გავიგონოთ, პირი და ენა, რომ ვისაუბროთ, ფეხები, რომ დავდიოდეთ, ხელები, რომ საქმე ვაკეთოთ და ჭკუა, რომ შევძლოთ და ვაშენოთ ლამაზი ცხოვრება. ლამაზი ცხოვრება კი მხოლოდ ჩვენი ადამიანობით, სიკეთით, სიყვარულით და რწმენით უნდა მოვიპოვოთ. სწორედ ამიტომ არის მომავალი იმედი. „ადამიანმა, ვიდრე ცოცხალია, იმედი არ უნდა დაკარგოს“. იმედი გატეხილი გულისა და დაცემული სულის წამალია. ხანმოკლეა ჩვენი ყოფა და თითოეული წამით უნდა გავუფრთხილდეთ ჩვენს სიცოცხლეს, არც ერთი წამი არ უნდა გავატაროთ უქმად, ჩვენ უნდა ვგრძნობდეთ სიცოცხლეს. ადამიანმა დღეისათვის თითქმის ყველაფრის გამოგონება შეძლო და ყველაფერი განავითარა მაგრამ სიცოცხლე ვერ შექმნა, რადგან სიცოცხლეს მხოლოდ და მხოლოდ ღმერთი ქმნის. აუცილებელია ამ ყველაფერზე დაფიქრდეს საზოგადოება და დააფასოს სიცოცხლე, რადგან სიკვდილის შემდეგ ადამიანებს ამის შანსი აღარ მოგვეცემა სანამ ცოცხლები ვართ ყოველ დილას უნდა ვუძღვნათ მადლობა დიდ ღმერთს, რომ თვალები გავახილეთ და ცოცხლები ვართ. სიცოცხლეს მხოლოდ მაშინ ექნება ფასი, თუკი მას ჩვენი ღირსეული ცხოვრებით უკვდავყოფთ და ჩვენი ღირსეული სახელი სიცოცხლის შემდგომაც იცოცხლებს.

წმინდა ყურანით პრეტერსის გზაზე

სიტყვა „ყურანი“ სიტყვასიტყვით ითარგმნება, როგორც „კითხვა“ ან „ზეპირად კითხვა“. როდესაც ალლაჰის შუამავალი ყურანის ჩანერას ბრძანებდა, ის მკაფიოდ უთითებდა, რომ ეს მისთვის გადაცემული ღვთიური გზავნილია. არ ელოდებოდა რა ყურანის ზეგარდმოველენის დამთავრებას, ის მორწმუნეებს აიათების დამახსოვრებას, ნამაზის დროს კითხვას და ასევე ჩანერას ავალებდა. უფრო მეტიც, როდესაც აიათი ზეგარდმოველინებოდა, ის ჯერ მამაკაცებს, შემდეგ ქალებს კრებდა და ამ ღვთიურ ზეშთაგონებას უკითხავდა. ხოლო აიათის ჩანერის პროცესს თავად ესწრებოდა. ის ასევე უთითებდა, თუ რომელ ადგილზე უნდა ყოფილიყო ყურანში ზეგარდმოველინილი აიათი. ამის შემდეგ ჩანერილის ხმამაღლა წაკითხვას ბრძანებდა

და შეცდომების აღმოჩენის შემთხვევაში, მათ ასწორებდა. როგორც იბნ ისჰაკი გადმოგვცემს, წმინდა შუამავალი ასეთნაირად აიათების შეცდომით ჩანერას გამორიცხავდა. ჯმას არ უნდოდა აიათების მექანიკურად, მათი ზეგარდმოველენის რიგის მიხედვით ჩანერა. მივიღებთ რა მხედველობაში იმდროინდელი არაბების კულტურის დონეს, არ შეიძლება არ აღფრთოვანდეთ იმ განსაკუთრებული ძალისხმევით, რომელიც წმინდა ყურანის ტექსტის დაცულობასთან მიმართებაში ვლინდებოდა.

რა თქმა უნდა, ყველაზე პირველი აიათები, რომლებიც ალლაჰის შუამავალს ზეგარდმოველინა, მაშინვე არ ჩანერილა. მათი ჩანერა შემდგომში მოხდა, რადგან მათი მიღების მომენტში მის გვერდით არც

თანამიმდევრები იმყოფებოდნენ და არც მორწმუნეები. თუმცა საწყისი პერიოდის აიათების რიცხვი ძალიან მცირეა და ისინი გრძელი არ იყო. გარდა ამისა, წმინდა შუამავალი ნამაზის შესრულების, ისლამისკენ ხალხის მოხმობის დროს, მათ მუდმივად იმეორებდა, ამიტომ იმის საშიშროება, რომ ის მათ დაივიწყებდა, მთლიანად იყო გამორიცხული.

მომხდარის შესახებ წარმოდგენას გვაძლევს ზოგიერთი ისტორიული მოვლენა, მაგალითად, ცნობილია, რომ კეთილშობილი ომარი იყო მეორმოცე ადამიანი, რომელმაც ისლამი მიიღო, ეს მოხდა ჰიჯრამდე 8 წლით ადრე (ანუ შუამავლობის მისიის დაწყებიდან მეხუთე წელს). ამ ადრეულ პერიოდში მუსლიმებს ყურანის ნაწილი უკვე ჩანერილი ჰქონდათ. როგორც იბნ ჰიშამი გადმოგვცემს, ომარი სწორედ ერთი ასეთი ჩანანერის წაკითხვის შემდეგ გამუსლიმანდა. ჩვენ ზუსტად არ ვიცით, თუ რა დროიდან დაიწყო ყურანის ჩანერა. თუმცა არავითარი ეჭვი არსებობს იმაში, რომ წმინდა შუამავლის სიცოცხლის ბოლო 18 წლის განმავლობაში მუსლიმანთა რიცხვის მატებასთან ერთად, ყურანის წერილობითი ტექსტების რაოდენობა იზრდებოდა. ჰორივე სამყაროს მზე ზეშთაგონებებს ნაწილ-ნაწილ იღებდა. ბუნებრივია, რომ ღვთიურ ზეშთაგონებებში იყო პასუხები იმ საკითხებზე, რომლებსაც მუსლიმანები თავიანთ ყოველდღიურ ცხოვრებაში აწყდებოდნენ. მაგალითად, როდესაც რომელიმე თანამიმდევარი ამ ქვეყანას ტოვებდა, ღვთიური გაკვეთილის მოთხოვნილება მემკვიდრეობის გაყოფის შესახებ იყო. ღვთიური ზეშთაგონებების მიღება წმინდა მუჰამედის ამქვეყნიური სიცოცხლის ბოლომდე გრძელდებოდა: ცამეტი წელი მექაში და ათი წელი მედინაში.

ღვთიური გზავნილების ზეგარდმოვლენის ასეთი ფორმა მოითხოვდა წმინდა მუჰამედის მიერ მისი ნაწილების მუდმივ განმეორებას და ახსნას. ასევე იმის წარმოდგენას, წიგნის სახით თუ როგორი ფორმა უნდა ჰქონოდა ნაწილ-ნაწილ ზეგარდმოვლენილ ღვთიურ გზავნილებს. წყაროების თანახმად, „ყოველ წელს რამაზნის თვეში წმინდა მუჰამედი ჯიბრილ ანგელოზის წინაშე მანამდე ზეგარდმოვლენილ ყურანის

ტექსტს კითხულობდა და ეს კითხვა, ამავე დროს, მისი თანამიმდევრების თანდასწრებით ხდებოდა.

ყურანი მიმართულია მთელი კაცობრიობისკენ. არ აკეთებს განსხვავებას ეროვნებაში, რელიგიასა და თუნდაც ეპოქაში. ამასთან ყურანი ადამიანის ცხოვრების ყველა სფეროში, მატერიალურის, სულიერის, პირადის და სოციალურის ჩათვლით, მისი გზამკვლევაა. ყურანის დებულებები ეხება როგორც სახელმწიფოს ხელმძღვანელს, ასევე უბრალო მოქალაქეს, შეეფერება როგორც ღარიბებს, ასევე მდიდრებს, ეხება როგორც სულიერ განათლებას, ასევე ვაჭრობას და მატერიალურ წარმატებას. პირველ რიგში, ყურანი ყურადღებას აქცევს პიროვნების განვითარებას, თითოეული ადამიანი ხომ პირადად აგებს პასუხს თავისი გამჩენის წინაშე. ამის გულისთვის ყურანი არ შემოიფარგლება მხოლოდ ბრძანებებით, არამედ არწმუნებს, მიმართავს ადამიანის გონებას, ყველა ძველი ისტორიების შესახებ, იყენებს ხატოვან შედარებებს, მოჰყავს მაგალითები. ყურანი ნათლად საუბრობს ალლაჰის თვისებებზე: ის ერთად-ერთია, ყველა არსებულის გამჩენი, მისი ცოდნა ყველაფერს მოიცავს, მის ძლიერებას ყველაფერი ემორჩილება, მის ძალაუფლებაშია გაგვაცოცხლოს სიკვდილის შემდეგ და მოგვთხოვოს პასუხი იმისათვის, რასაც ამ ქვეყანაზე ვაკეთებდით. ის სამართლიანია, გულმონყალეა და ა.შ. განსაკუთრებით სრულად ყურანი ცნობებს გვანჯდის ფორმაზე, რომელშიც ღვთისმსახურება უნდა შესრულდეს და ალლაჰს სამადლობელი აღევლინოს, საუკეთესო ვედრებებზე, რომლითაც, შესაძლებელია, ალლაჰს მივმართოთ, ადამიანების მოვალეობებზე სხვა გაჩენილებთან მიმართებაში და მის პასუხისმგებლობაზე საკუთარი თავის მიმართ. რაც შეეხება საკუთარ თავზე პასუხისმგებლობას, ჩვენ საკუთარი თავის მეპატრონე არ ვართ, ჩვენ ალლაჰს ვეკუთვნით. მან ჩვენივე თავი, როგორც თავისი საკუთრება, განსაკარგავად გვიბოძა. ამიტომ გულმოდგინედ უნდა დავიცვათ ჩვენზე მონდობილი. ყურანი ადგენს საუკეთესო წესებს ეკონომიკასთან, ოჯახურ სამართალთან, მემკვიდრეობასთან, სისხლის სამართალ-

თან და მსგავს საკითხებთან მიმართებაში. მაგრამ ამავე დროს არ უნდა დავივინყოთ, რომ ყურანი არ არის წიგნი, რომლის აზრიც იმ სიტყვების პიდაპირი მნიშვნელობით გაგებაში მდგომარეობს, რომლისგანაც ის შედგება. ყურანმა მოკრიბა ის სიტყვები, რომელსაც 23 წლის განმავლობაში ალლაჰი ადამიანებიდან გამორჩეულ თავის შუამავალს გადასცემდა.

ამ ზემოთაგონებების დიდი ნაწილი, უმთავრესად, სწორედ მაშინ მოდიოდა, როდესაც ამის აუცილებლობა არსებობდა. მათ, რომლებიც ყურანის კითხვას მხოლოდ ინყებენ, არასდროს უნდა დაივინყონ ეს ჭეშმარიტება იმისათვის, რომ უკეთ გაიგონ მისი მნიშვნელობა, ის მუდამ თავიდან უნდა გადაიკითხონ და ყოველი კითხვის დროს გაიხსნება სულ ახალ-ახალი აზრები, ფარდა აეხდება სულ ახალ-ახალ საიდუმლოებებს. თითოეულისთვის ყურანი წარმოადგენს ერთადერთ და საიმედო გზამკვლევ ძაფს ნებისმიერ დროში და ნებისმიერი გარემოების დროს.

ყურანის ენა და სტილი შეუდარებელი და თავისი ღვთიური შინაარსის საკადრისია. ყურანის კითხვა ალაფრთოვანებს და მღელვარებაში მოჰყავს ისინიც კი, რომლებიც ამბობენ, რომ მას ვერ იგებენ. შეგახსენებთ, რომ თვით ყურანი, რომელიც მიუთითებს რა თავისი ღვთიური წარმომავლობის შესახებ, ბრძანებს:

„უთხარი (მუჰამმედ): „რომც გაერთიანდნენ კაცნი და ჯინნი, რათა შექმნან

მსგავსი ამ ყურანისა, ვერ შექმნიან მის მსგავსს, თუნდაც ერთიმეორეს დაეხმარონ! (ეს არის პასუხი იმისა, როცა თქვენ ყურე-იშმა წარმართებმა: რომ გვენება ჩვენც შეთხზავდით ასეთსო.) სურა, ისრა, აიათი 88). ეს გამოწვევა დღევანდლამდე უპასუხოდ დარჩა.

მუსლიმებს სწამთ იმის, რომ ყურანი ალლაჰის წიგნია, რომელიც ალლაჰის შუამავალს ღვთიური ზემოთაგონებებით გადაეცა.

ალლაჰი უდიდესია, ის ადამიანის მატერიალური აღქმის საზღვრებს მიღმა იმყოფება. მას ადამიანებამდე თავისი ნება და ბრძანებები ანგელოზის მეშვეობით ადამიანებიდან ამორჩეულ შუამავალზე მათი გადაცემით მიაქვს.

ისლამის მიხედვით, ყურანი ალლაჰის სიტყვაა. თვით ეს გარემოება მორწმუნისგან მის დღისით და ღამით—ყოველთვის, როცა ამის საშუალება არსებობს—კითხვას მოითხოვს. სწავლულებმა ეს მშვენივრად აღწერეს, როგორც ადამიანის მოგზაურობა თავიანთი გამჩენისკენ, მისი სიტყვების კითხვის საშუალებით. იმიტომ, რომ ალლაჰის წიგნი გვევლინება მთავარ მაგისტრალად, რომელსაც ადამიანი მისკენ მიჰყავს. ყურანი შედგება 114 თავისგან, რომლებსაც სურები ეწოდება. ხოლო თითოეული თავი შედგება წინადადებათა განსაზღვრული რიცხვისგან, რომლებსაც აითებს უწოდებენ.

✎ ზურაბ მიძელაძე

მოკრძალება და თავმდაბლობა რწმენაში

მოკრძალება და თავმდაბლობა, ალლაჰის წინაშე ქედის მოხრას და სიმაღლის დაჯერებას ნიშნავს. მისი საწინააღმდეგო ქმედება კი სიამაყეა. ამის გამო, ადამიანს დიდი ყურადღების გამოჩენა სჭირდება.

წმინდა მუჰამედ შუამავლის ﷺ თაობის წარმომადგენელ ჰასან ბასრის მიხედვით, მოკრძალება და თავმდაბლობა, სახლიდან გასული რომელიმე ადამიანის მიერ გზაში შემხვედრი მუსლიმანის საკუთარ თავზე უფრო მაღლა დაყენებასა და დაფასებას ნიშნავს.

ამქვეყნად ადამიანების ერთ-ერთი ყველაზე კარგი თვისება მოკრძალება და თავმდაბლობაა. ეს ისეთი თვისებებია, რომლებიც თითოეული ადამიანისთვის აუცილებელია. წმინდა შუამავალი ﷺ ბრძანებს, „რომ *„ვინც ალლაჰის კმაყოფილებისათვის მოკრძალებასა და თავმდაბლობას გამოიჩენს, მას ალლაჰი აამაღლებს, ხოლო ვინც სიამაყეს გამოავლენს მას ყველაზე დაბალ დონემდე დაამდაბლებს“*. იმას თუ რამდენად ცუდი საქმეა სიამაყე, წმინდა შუამავალი ﷺ კიდევ ერთ ჰადისში გადმოგვცემს: „*არსებობენ სამი კატეგორიის ადამიანები, ვისაც ალლაჰი განკითხვის დღეს არ დაელაპარაკება, სახეზე არ შეხედავს და არ დაეხმარება. ამასთან ერთად, ასეთი ადამიანებისთვის დიდი სასჯელიც არსებობს, ესენი, სიამაყის გამო ლამაზი ტანსაცმლის ჩამცმელი, გაკეთებული საქმით მოტრაბახე და საქონლის კარგ ფასში გაყიდვისათვის ტყუილზე დამფიცებელი ადამიანები არიან“*.

როგორც წმინდა შუამავლის ﷺ ჰადისიდან გამომდინარეობს, სიამაყე ადამიანს იმ ქვეყნად ალლაჰთან დალაპარაკების, მისი შეხედვისა და დახმარების გარეშე ტოვებს და ამასთან, მას დიდი სასჯელიც ემუქრება. აქედან გამომდინარე, სიამაყე ერთ-ერთი ყველაზე ცუდი თვისებაა. ასეთი ადამიანები არა მარტო ალლაჰის წინაშე იქნებიან დამცირებულნი, არამედ სხვებსაც შეძულებათ მოკრძალება და თავმდაბლობა კი ადამიანს სამართლიანობასთან ახლოს დააყენებს.

მოკრძალებისა და თავმდაბლობის შესახებ უზენაესი ალლაჰი, წმინდა შუამავალს ﷺ მოუწოდებს:

„შენს თანამიმდევარ მორწმუნეებს მოკრძალებით მოექცე“ ალლაჰის ამ ბრძანების შესაბამისად თვით შუამავალი თავის თანამიმდევრებს ასე მიმართავდა: *„მე მივიღე ალლაჰის ბრძანება, რომელშიც ნათქვამია, თქვენგან არავინ შეხედოს სხვას ქედმაღლურად და არავინ მიაყენოს სხვას ზიანი“*.

წმინდა მუჰამედ შუამავალი ﷺ ისეთ ადამიანებს, ვინც მის მიმართ საჭიროზე მეტ ყურადღებას იჩენდნენ, ასე მიმართავდა: *„გთხოვთ გამჩენ ალლაჰზე მეტად არასოდეს დამაფასოთ, რადგან, ვიდრე ალლაჰი შუამავლად მაქცევდა, მე ჩვეულებრივი მონა-მსახური ვიყავი,“* ამ ჰადისით წმინდა შუამავალმა ﷺ ჩვეულებრივი მსახურის ღირსება ნათლად გამოხატა.

აბდულლაჰ იბნ ჯუბეირი გად-

მოგვცემს: ერთ დღეს წმინდა შუამავალი თანამიმდევართან ერთად მგზავრობისას, ერთ-ერთ თანამიმდევრებთან თავსაფრის საშუალებით მზისგან წმინდა შუამავლის დაცვა სურდა. როდესაც წმინდა შუამავალმა ჩრდილი შეამჩნია, თავი მაღლა ასწია და დაინახა რომ, მიმდევართაგან ერთ-ერთს მისი მზისგან მისი დაცვა სურდა. ეს რომ წმინდა შუამავალმა შეამჩნია [✙] ასე მიმართა: „არ გინდა, მეც ისეთივე ადამიანი ვარ, როგორიც თქვენ“.

წმინდა შუამავალი [✙], მიუხედავად იმისა, რომ ალლაჰის ყველაზე საყვარელი ადამიანი იყო, ყველაზე მეტ მოკრძალებასა და თავმდაბლობას იჩენდა. ადამიანთა შორის ისე იქცეოდა, როგორც ერთ-ერთი მათგანი. ასეთი თავმდაბლობისა და მოკრძალების გამო, წმინდა შუამავალი [✙] ხალხს არასდროს მორიდებია, არასდროს დამალულა, მათგან არასდროს გამორჩეულა. ის ყველგან და ყოველთვის ჩვეულებრივად იქცეოდა, მინაზე ჯდებოდა და საჭმელს ძირს გაშლილი სუფრიდან მიირთმევდა. ნებისმიერ მოქალაქეს შეეძლო შეხვედროდა ალლაჰის შუამავალს და მოეთხრო მისთვის თავისი პრობლემის თუ თხოვნის შესახებ. პოეტი აბდულლაჰ ვასაფი, მოკრძალებისა და გულმონყალების შესახებ მართლაც ამბობს ადამიანს, წერდა:

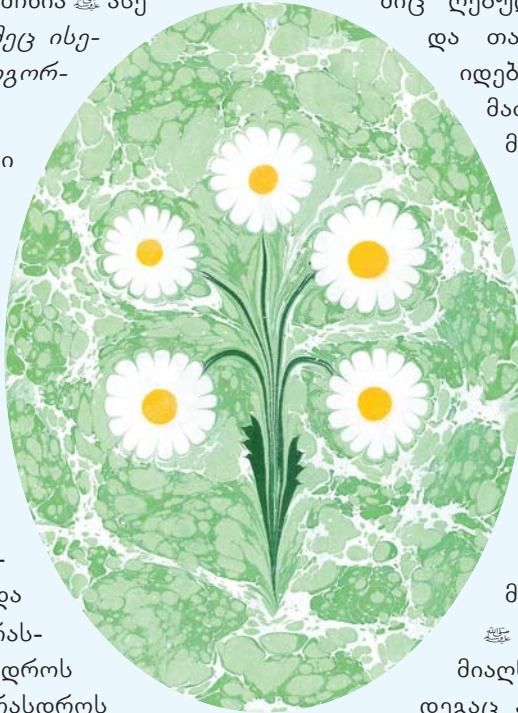
იყავი კეთილი სუსტების მიმართ და იქნები დაფასებული. იყავი მოკრძალებული და ამალდები. წმინდა შუამავალი [✙] თავის თანამიმდევრების წინაშე იმდენად თავმდაბალი იყო, რომ რისი გაკეთებაც თვითონ შეეძლო, იმას სხვას არასდროს გააკეთებინებდა. ერთ-ერთი მიმდევარი აბუ ჰურეირა გადმოგვცემს: ერთ დღეს წმინდა შუამავალთან ერთად ბაზარში წავედი. მან ტანსაცმელი იყიდა. მე მაშინვე

მინდოდა მისთვის ნავაჭრი გამომერთვა და მეტარებინა, მაგრამ მან ამის საშუალება არ მომცა და მითხრა: „თითოეული ადამიანისთვის უფრო მიზანშეწონილია, თავისი ტვირთი თვითონ ატაროს. თუკი რომელიმე მათგანს ძალიან მძიმე ტვირთი აქვს, მაშინ მისი მეგობარი ვალდებულია დაეხმაროს“.

წმინდა შუამავალი [✙] მეჩეთის მშენებლობაშიც ღებულობდა მონაწილეობას და თანამიმდევრებით ეზიდებოდა აგურს, ომებშიც მათსავით ღებულობდა მონაწილეობას და ყოველთვის წინა ხაზე იყო. ერთი სიტყვით, არასდროს მათზე მაღლა თავისთავს არ დააყენებდა.

წმინდა შუამავალი [✙], როგორც ერთ-ერთი ხელმძღვანელის, ასევე ჯარის სარდლობის საუკეთესო და განუმეორებელი მაგალითები აჩვენა. მან [✙] მრავალ გამარჯვებას მიაღწია, მაგრამ ამის შემდეგაც არავითარი სიამაყე არ გასჩენია და ისეთივე დავმდაბალი და მოკრძალებული დარჩა, როგორიც მანამდე იყო. წმინდა შუამავლის [✙] თავმდაბლობის ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითი შემდეგია: ათი ათასიანი ჯარით ის მექასაკენ მიდიოდა. სათავეში წმინდა შუამავალი [✙] ედგა. გზად მათ ძალღი შეხვდებოდა, რომელიც ახალშობილ ლეკვებს ძუძუს ანოვებდა. წმინდა შუამავალმა ეს მრავალრიცხოვანი ჯარი შემოვლითი გზით წაიყვანა რათა ძალღი და ახალშობილი ლეკვები არ შეწუხებულიყვნენ.

ზემოთ მოყვანილ თითოეულ მაგალითში აშკარაა წმინდა შუამავლის [✙] მოკრძალება და თავმდაბლობა. ის კიდევ უფრო თავმდაბალი და მოკრძალებული იყო, ვიდრე ამის გადმოცემა ჩვენ მოვახერხეთ, რადგან ეს თვისებები მისი ცხოვრების დევიზი იყო.

კითხვა: ვისი ჯანაზის ღოცვა შეიძლება და ვისი არა?

კითხვა: ვისი ჯანაზის ღოცვა შეიძლება და ვისი არა?

თუკი ცნობილია, რომ ესა თუ ის პიროვნება მუსლიმია, თუნდაც ცოდვილი იყოს, მისი განსასვენებელი ჯანაზა ნამაზის ღოცვა შეიძლება. ასევე შეიძლება ისეთი ადამიანის განსასვენებელი ჯანაზის ღოცვა, რომლებიც ისლამურ სახელმწიფოში მოკვდებიან და მათი მრწამსის შესახებ არაფერი გვეცოდინება.

ისლამურ წყაროებში მოცემულია, რომ უკეთილშობილესმა შუამავალმა ისეთი დიდი ცოდვის ჩამდენი განსასვენებელი ჯანაზა ნამაზიც კი ილოცა, როგორცაა მრუშობა. (მუსლიმი, ჰუდეუდ, 24/1696)

როდესაც საყვარელმა შუამავალმა იბნი უბეიეს განსასვენებელი ჯანაზა ნამაზი ილოცა, შემდეგი აიათი გარდმოეწერა:

„და არასდროს ილოცო მათგან ვინც მოკვდება, და არც მის საფლავზე დადგე, (რათა დამარხო ან მოინახულო) უეჭველად, უარყვეს მათ ალლაჰი და მისი შუამავალი და მიეზარნენ ურჯულოდ ეგენი!“ (სურა თე-ვებე, აიათი 84)

როგორც ვიცით, ურწმუნოები უარყოფენ უზენაეს ალლაჰს და მის შუამავალს. გამომდინარე აქედან, წმინდა აიათი ურწმუნოების ჯანაზა ნამაზის ღოცვას და მათ საფლავზე გაყოლას გვიკრძალავს.

2. კითხვა: მოიძღვება თუ არა ნიქაჰი, თუკი დაოჯახებული მა-მაკარე იმრუშებს?

პასუხი: როგორც ვიცით, დაოჯახებული მამაკაცის სხვა ქალთან ერთად თანაცხოვრება მრუშობაა. მრუშობა კი დიდ ცოდვათა შორის ერთ-ერთია. არა თუ მრუშობის ჩადენა, არამედ მრუშობისთვის მიახლოებაც კი ჰარამია ანუ კატეგორიულად აკრძალული.

„და არ მიუახლოვდეთ მრუშობას! უეჭველად, იგი ზნედაცემულობა და ცუდი გზაა.“ (სურა ისრა, აიათი 32)

ასეთი სახის მრუშობის შემთხვევაში მამაკაცი დიდ ცოდვას ჩაიდენს, თუმცა აღნიშნული ცოდვა ნიქაჰს ზიანს ვერ მიაყენებს. მამაკაცი ჩადენილი ცოდვის გამო სინანულს გამოხატავს. უზენაეს ალლაჰს პატიებას სთხოვს. მეუღლეს კი თუ სურვილი ექნება, ხელახალი ნიქაჰის შესრულების გარეშე ჩვეულებრივად მასთან ქორწინებაში ყოფნას გააგრძელებს.

3. შეიძლება თუ არა, რომ ქმარმა გარდაცვლილი მეუღლე დაინახოს ან განზანოს?

ჰანეფი მეზჰების ფუძემდებლის - ებუ ჰანიფეს მიხედვით, როდესაც ქალი გარდაიცვლება ნიქაჰი იშლება და ცოლ-ქმრული ურთიერთობა წყდება. გამომდინარე აქედან, ქმარს არ შეუძლია გარდაცვლილი მეუღლის განზანვა, მაგრამ იმის გამო, რომ ქმრის გარდაცვალების შემთხვევაში ცოლი იდღას ანუ (4 თვე და 10 დღეს) ელოდება და ცოლ-ქმრული ურთიერთობა გრძელდება, ცოლს აქვს უფლება განზანოს ქმრის ცხედარი. აქვე ისიც უნდა ითქვას, რომ ქმარს შეუძლია გარდაცვლილ მეუღლეს, ხელით შეუხებლობის პირობით, სახეზე შეხედოს.

გარდა ამისა, არსებობს ჩვენამდე მოღწეული გადმოცემები, რომ კეთილშობილ ებუ ბექრს და ებუ მუსა ელ ეშარს თავიანთი ცოლებისთვის დაუბარებიათ, რომ ჩვენ თქვენზე ადრე თუ გარდავიცვლებით, ჩვენი ცხედარი თქვენ განზანეთო. სწორედაც კეთილშობილი ებუ ბექრისა და ებუ მუსა ელ ეშარის ცხედრები მეუღლეებმა განზანეს. ასევე არსებობს გადმოცემა იმასთან დაკავშირებით, რომ ძვირფასი ფატიმას ცხედარი კეთილშობილმა ალიმ განზანა. თუმცა ამ მოვლენას ჰანეფი მეზჰების მიმდევრები განსაკუთრებულად აფასებენ, რაც ნიშნავს, იმას რომ ამ ფაქტმა არ შეიძლება მოიცვას ყველა მუსლიმი. ასევე ამბობენ იმასაც, რომ თუკი გარდაცვლილი ქალის განმზანველი ქალი არ მოიპოვებოდეს, მეუღლეს შეუძლია მხოლოდ თეიმუმის მიხედვით მოახდინოს მისი განზანვა.

ბრძნული გაგონათქმავებები

☞ განა სიკვდილისგან რატომ უნდა მეშინოდეს, როცა მე ვარ, იგი არ არის, ხოლო როცა იგი არის, მე არ ვარ. მე მხოლოდ ცოდვების მეშინია.

☞ მუდამ იმას ვფიქრობ, რომ არავის ვატყინო გული, მაგრამ ვხედავ, რომ თავადვე გავნადგურდი...

☞ პატარა ადამიანებს, უდიდესი სი - მაყე გააჩნიათ.

☞ დავგიანებული სამართალი, უს - მართლობაა.

☞ გონიერი ადამიანი არ მოყვება ჯ - ბრს. ამრიგად, ვერავინ სძლევს მას.

☞ მუთაქაზე წამოწოლილი ვერ შეიძენ გამოცდილებას

☞ ის ქვეყანა, რომელშიც ქურდობა კანონიერ ხასიათს მიიღებს, დასამგრევად განწირულია.

☞ ღმერთმა შენ თავისუფალი გაგაჩინა, გაუმაძღრობამ არ დაგიმონოს.

☞ არასდროს ვნანობ, გამოცდილებას ვიღებ.

☞ ცხოვრების იმედი თარგმანებიდან ენათ არ წარმოცო, რადგან იმედის გარეშე ცხოვრება წარმოუდგენელია.

☞ უკვე დავგავიწყდა, რომ ბედნიერ - ბის მოპოვება სულაც არ არის იმის შეძენა, რასაც არ ვფლობთ. არამედ ბედნიერების მოპოვება იმ ფასის შემეცნებაა, რაც გაგ - ვაჩნია.

☞ ფრთხილად, გარეგნობამ არ დაგ - ბრმაოთ თვალები! საფლავთა სიჩუმე არ ნიშნავს იმას, რომ ყველა სამოთხეში დამ - კვიდრდა.

☞ არასდროს მიოცნებია, გამუდმებით ვევედრები.

☞ სიბრალული ფასდაუდებელია, გ - ლის სიღრმეში ეძიე მას!

☞ როცა რწმენა იდგამს ფესვებს, ქა -

წყლდება შიში.

☞ სული ღვთისმსახურებისა, გულწ - ფელობაა. გულწრფელობა კი, მხოლოდ გამ - ჩენის ბრძანების აღსრულებაა.

☞ მინიერი ქონება დარია ცისარტყელ - სა, მოჩანს შორეთსა ბრწყინვალედ, არა არს სარგებელი კაცსა.

☞ ადამიანი ერთადერთი არსებაა, რომელიც უწყის სიკვდილისა და სიცოცხ - ლის არს, ამის და მიუხედავად ცხოვრობს ისე, თითქოს არ უნდა აღესრულოს.

☞ ვთქვი: „მართოდ-მართოდ ვარ.“

☞ ბრძანა: „უეჭველად, მე ახლოს ვარ...“
2/186

☞ ვთქვი: „აუარებელი ცოდვა მანევს, რომელი ერთი მოვიწინაო?“

☞ ბრძანა: „უეჭველად, ალლაჰი მიუტე - ვებს ცოდვებს სრულად, რამეთუ იგია შემწ - დობი, მწყალობელი.“ 39/53

☞ ვთქვი: „ღმერთო ჩემო, მე სხვა ვინ მყავს, გარდა შენისა?“

☞ ბრძანა: „განა არ არის საკმარისი ალ - ლაჰი თავისი მსახურისთვის?“ 39/36

☞ ქედარასდროს მოიხაროთუსამარ - ლობის წინაშე, რამეთუ ჭეშმარიტებასთან ერთად პატივისცემასაც დაკარგავთ.

☞ ყველაზე მძიმე ტვირთი, სიცოცხლის ღირსეულად დასრულებაა.

☞ მოშურნეობა ავადმყოფობაა, ხე - მომჭირნეობა კი-სილატაკე.

☞ სიკვდილი არ სცნობს ახალგაზრდას, მოხუცს, მდიდარს, ღარიბს, მშვენიერსა თუ მახინჯს. მაშ, ყველა ჩვენგანმა საგზალი განვიმზადოთ, რამეთუ სიცოცხლე ხანმოკ - ლეა, საგზალი-ცოტა, გზა კი, გრძელია.

☞ სიცოცხლეში შეიძლება ყველაფერს მიაღწიო, მაგრამ მნიშვნელოვანი ცხოვრე - ბის მანძილზე ადამიანად დარჩენა და მისი გაჩენის არსის შესაბამისად აღსრულებაა.

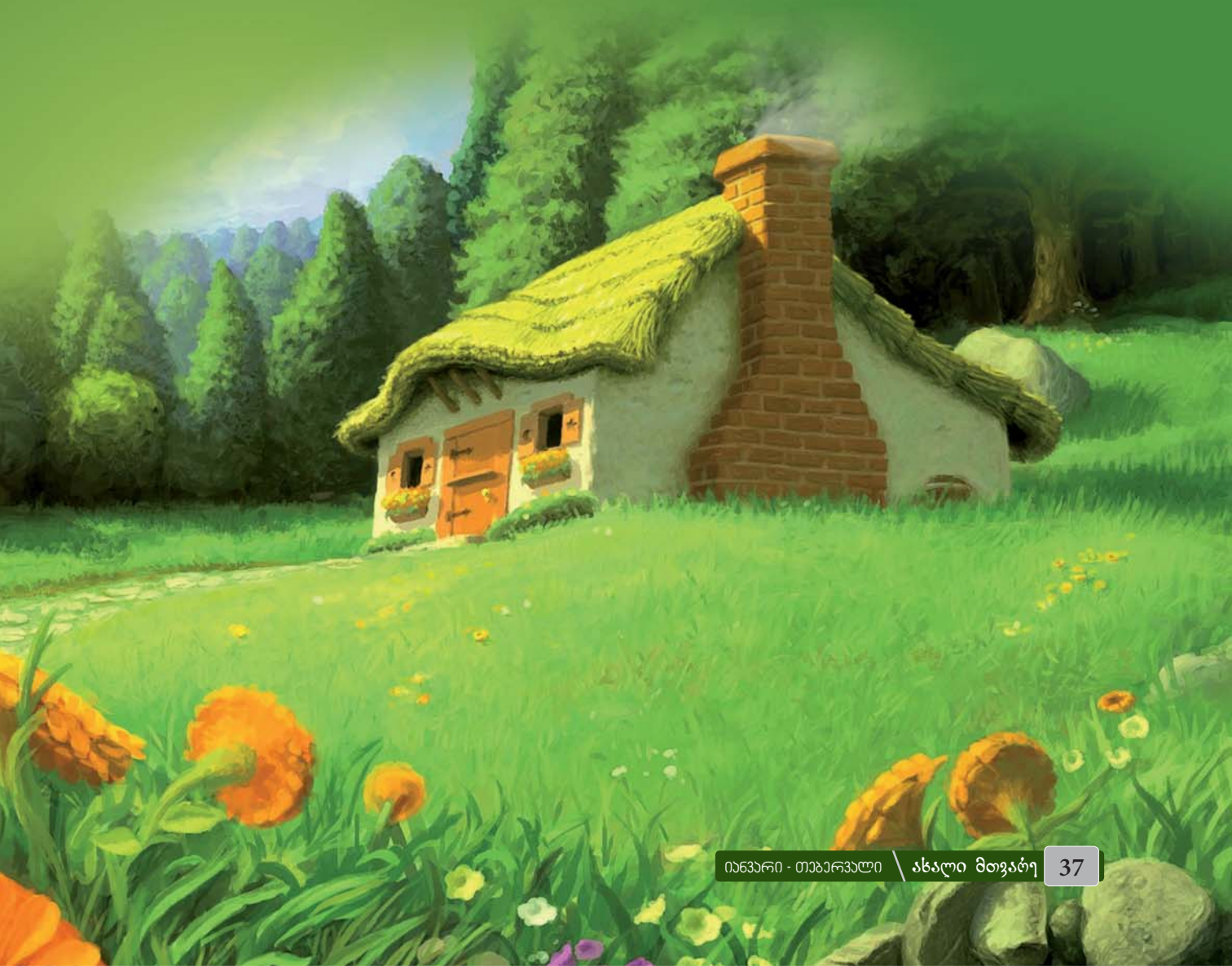
საბავშვო გვერდი

საბავშვო გვერდი მთავარი ბავშვების „ჩემი“ დამატებით

38 - ბავშვთა ბავშვების „ჩემი“ 5 წლისაა

40- იმეორეთ 7 განსხვავება!

40 - საბავშვო ცესცები

ბავშვთა ბაღ „ჩიორა“ ხუთი წლისაა

„გაჩენილთა შორის მხოლოდ ადამიანია ისეთი, რომელიც აღზრდას ყველაზე მეტად საჭიროებს. ამქვეყნიურ ცხოვრებაში უდიდესი ხელოვნება ადამიანის აღზრდაა.“

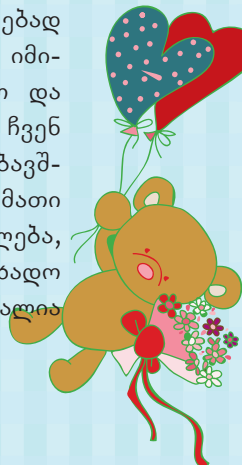
სამყაროში ღმერთის მიერ გაჩენილ მრავალ საოცარ მოვლენათა შორის ერთ-ერთი ბავშვის გაჩენაა, მისი სამყაროს აღქმა და მასში ადაპტირება. მთელი ცხოვრების მანძილზე ადამიანს თან გაჰყვება ბავშვობაში მიღებული განცდები, თვისებები და რაც ყველაზე მთავარია ზრდასრული ადამიანის შეგრძნებაში ყოველთვის რჩება რაღაც ნაწილი სამყაროს შეცნობის იმ მოდელისა, რაც ბავშვობაში მიუღია. რწმენით აღქმული ყოველი მოვლენა სხვაგვარად აღქმადი ხდება, ვიდრე სხვა მოვლენას როცა უკავშირდება. პატარები ხშირად სვამენ შეკითხვებს სამყაროს გაჩენასა და ადამიანის მოვლენასთან დაკავშირებით. ბევრად უფრო მარტივი და სამართლიანია, როცა ყველა მიზეზს ღმერთის ნება-სურვილთან მივყავართ, შესაბამისად, ბავშვების მეხსიერებაშიც ჩნდება წარმოდგენა, რომ ყველაფერი, რაც ჩვენს გარშემო არის

ღმერთის ნებით იქნა გაჩენილი.

ბავშვთა ბაღის „ჩიორას“ დაარსებაც და განვლილი ხუთი წელიც ასეთ მიზნებს ემსახურებოდა. იდეა მომდინარეობს პატრონ ადამ შანთაძისგან, რისთვისაც მთელი ბაღის სახელით უღრმეს მადლობას მოვასხენებთ, მადლობა „სადას“ ორგანიზაციის თითოეულ წევრს იმ დიდ მხარდაჭერისთვის, რასაც ჩვენ ყოველთვის ვგრძნობთ მათგან.

თითოეული პატარის გონება ჰგავს სუფთა ფურცელს და დიდი მნიშვნელობა აქვს თუ რა გარემოში გაიზრდება პატარა და მის მეხსიერებაში რა ჩაიწერება .

ბაღის დაარსების დღიდან ჩვენ ვცდილობთ ბავშვები ღმერთის სიყვარულით, ზრდილობიან და ღირსეულ ადამიანებად აღვზარდოთ. ყველაფერს ვაკეთებთ იმისათვის, რათა ბავშვებს სასიამოვნო და თბილი გარემო შევუქმნათ. მარტო ჩვენ ვერაფერს გაგზდებოდით რომ არა ბავშვთა ბაღის „ჩიორას“ თანამშრომლები, მათი მზრუნველი და თბილი დამოკიდებულება, რის გამოც მადლობა მინდა გადავუხადო თითოეულ მათგანს. აღმზრდელის ვალა

სიტყვა ტკბილად და ტაქტიანად წარმოთქვას, სიკეთის შესახებ ილაპარაკოს, უხეში და უხამსი სიტყვები ხომ არავის მოსწონს. „ადამიანის გულების მოპოვების ყველაზე საუკეთესო გზა ხომ ტკბილი ენა, თავაზიანობა და თავმდაბლობაა.“

ამასთანავე, სწორი აღზრდის ყველაზე წარმატებული და ძირითადი გასაღები მოთმინება, გამძლეობა და გულმოდგინებაა. ამიტომაც აღზრდელი ყოველთვის უნდა ითვალისწინებდეს რომ მასზე მიბარებული თითოეული ბავშვი მომავალში დიდებულ პიროვნებად ჩამოყალიბდეს, მან არასოდეს უნდა დაივიწყოს რომ უზადო ნიჭი, რომელმაც შეიძლება ცხოვრება შეცვალოს აღზრდის მისეულ მეთოდშია.

„აღზრდის მეთოდი, რომელსაც უკეთესობილესი შუამავალი იყენებდა, ეფექტური საუბარი იყო, ვინაიდან საუბრის დროს გული ინტერესს ავლენს, რადგან ეფექტური საუბარი მსმენელისთვის იგივეა, რაც ავადმყოფისთვის მიცემული რეცეპტი.“

ამ ხნის მანძილზე ბაღში „ჩიორა“ 300-მდე პატარა სწავლობდა. ისინი ჩვენთვის დიდი სიხარული და წარმატებაა. წარმატე-

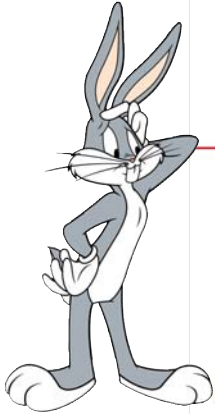
ბასთან ერთად აღსანიშნავია ის სირთულეები, რომელიც ბაღმა ამ ხნის მანძილზე გამოიარა, ყველაფერმა ერთად ხელი შეუწყო სააღზრდელო პოცესსა და განვითარებას. ჩვენ უფრო გავფართოვდით და შეძლებისდაგვარად შევექმენით ბალისთვის მისაღები გარემო.

საიუბილეო წელს ჩვენი მიზანია მიღებული აღსაზრდელები ღირსეულად გაგაცნოთ, ახალ აღსაზრდელებს უკეთესი პირობები დავახვედროთ და გავხდეთ უფრო წარმატებულები, ვიდრე დღემდე ვიყავით.

მკითხველთა ინტერესიდან გამომდინარე მინდა ავლნიშნო რომ ბაღში სასწავლო პროცესი მიმდინარეობს ქართული სულისკვეთებით, ტარდება ქართულის, მათემატიკის, უცხო ენისა და ხელოვნების გაკვეთილები. გვაქვს აგრეთვე გასართობი და ცეკვის წრეები.

დაბოლოს ვისარგებლებ შემთხვევით, ჩვენს ბავშვთა ბაღს, თითოეულ აღსაზრდელსა და მათ მშობლებს მივულოცავ ამ საიუბილეო წელს. ვუსურვებ წარმატებებს, უამრავი ღირსეული აღსაზრდელის აღზრდას, წინსვლასა და ღმერთის წყალობას!

საბავშვო ტესტები

- რამდენი დღის შემდეგ შეიძლება მიცვალებულის დასაფლავება?
 - იმავე დღეს
 - 3 დღის შემდეგ
 - 5 დღის შემდეგ
 - ერთი კვირის შემდეგ
- მიცვალებულის დასაფლავება კვირის რომელ დღეებში შეიძლება?
 - ორშაბათ
 - კვირას
 - ოთხშაბათ
 - კვირის ნებისმიერ დღეს
- რამდენი წლის ასაკში შეიძლება ყურანის კითხვის შესწავლის დაწყება?
 - 20 წლამდე
 - 12 წლამდე
 - 40 წლამდე
 - სანამ ცოცხალი ხარ
- რამდენია აბდესის ფარდი?
 - ხუთი
 - ოთხი
 - შვიდი
 - სამი
- საქართველოს რომელ კუთხეში მდებარეობს „ორთა ჯამე“?
 - ახალციხის
 - აჭარის
 - მარენულის
 - კახეთის
- პირველი ისლამურ სახელმწიფოს, რომელ წლებში ედგა სათავეში ჰალიფა ომერი?
 - 632-634
 - 656-661
 - 644-656
 - 634-644